

Balanscentrale

Statistieken betreffende de
jaarrekeningen van ondernemingen,
de jaarrekeningen van grote
verenigingen zonder winstoogmerk
en private stichtingen, en de sociale
balansen

Verklarende nota voor het boekjaar 2012

De informatie opgenomen in deze handleiding kan worden gewijzigd zonder voorafgaandelijke kennisgeving. De Nationale Bank van België kan niet verantwoordelijk worden gesteld voor schade, van welke aard dan ook, die direct of indirect voortvloeit uit of betrekking heeft op het gebruik van deze handleiding.

© Nationale Bank van België, Brussel.

Alle rechten voorbehouden.

De volledige of gedeeltelijke verveelvoudiging van deze brochure voor educatieve en niet-commerciële doeleinden is toegestaan mits bronvermelding.

Gegevens 1 maart 2014. Deze publicatie bestaat eveneens in het Frans.

Inhoud

1. INLEIDING	5
2. SOORTEN STATISTIEKEN	7
3. STATISTISCHE POPULATIE	9
3.1 Jaarrekeningen van de ondernemingen	9
3.1.1 Jaarrekeningen die deel uitmaken van de statistieken	9
3.1.2 Niet in de statistieken opgenomen jaarrekeningen van ondernemingen	10
3.1.3 Uitsplitsing van de ondernemingen in functie van hun rechtsvorm en de aard van het gebruikte jaarrekeningmodel	10
3.1.4 Sectorale uitsplitsing van enkele kenmerkende grootheden - Boekjaar 2012	11
3.2 Jaarrekeningen van de verenigingen	12
3.2.1 Jaarrekeningen van verenigingen die deel uitmaken van de statistieken	12
3.2.2 Niet in de statistieken opgenomen jaarrekeningen van verenigingen	13
3.2.3 Sectorale uitsplitsing van enkele kenmerkende grootheden - Boekjaar 2012	14
3.3 Sociale balansen	15
3.3.1 Sociale balansen opgenomen in de statistieken	15
3.3.2 Uitsplitsing naargelang de rechtsvorm en de aard van het gebruikte model van sociale balans	15
3.3.3 Sectorale uitsplitsing volgens de aard van het model	16
4. GROEPERINGEN WAARVOOR STATISTIEKEN BESCHIKBAAR ZIJN	17
4.1 Groeperingen volgens de activiteitssector	17
4.2 Groeperingen per rechtsvorm	18
5. GEPUBLICEEERDE STATISTIEKEN	19
5.1 Globalisaties van rubrieken	19
5.2 Gepubliceerde ratio's voor ondernemingen	20
5.2.1 Algemeen	20
5.2.2 Ratio's die voor de ondernemingen berekend worden	20
5.2.3 Gemiddelde ratio's en spreiding van ratio's in kwartielen	26
5.2.4 Methodologische opmerkingen	26
5.2.5 Definitie van de ratio's voor ondernemingen	28

5.3	Gepubliceerde ratio's voor verenigingen en stichtingen.....	37
5.3.1	<i>Algemeen</i>	37
5.3.2	<i>Bepaalde representativiteit van de statistieken op basis van de jaarrekeningen van verenigingen en stichtingen</i>	37
5.3.3	<i>Ratio's die voor de verenigingen en stichtingen berekend worden</i>	39
5.3.4	<i>Gemiddelde ratio's en spreiding van ratio's in kwartielen</i>	44
5.3.5	<i>Methodologische opmerkingen</i>	45
5.3.6	<i>Definitie van de ratio's voor verenigingen en stichtingen</i>	46
6.	LEVERINGSWIJZEN EN PRIJZEN VAN DE STATISTIEKEN.....	55
6.1	Online op de website van de Nationale Bank van België.....	55
6.2	Op cd-rom.....	55
6.3	Op papier.....	55
7.	BIJLAGEN.....	57
7.1	BIJLAGE 1 - Sectorale groeperingen waarvoor de statistieken beschikbaar zijn...58	
7.1.1	<i>Statistieken op basis van de jaarrekeningen van ondernemingen en de sociale balansen</i>	58
7.1.2	<i>Statistieken op basis van de jaarrekeningen van verenigingen en de sociale balansen</i>	68
7.2	BIJLAGE 2 - Lijst van de groeperingen volgens de rechtsvorm	70

1. Inleiding

De wetgever heeft de Balanscentrale bevoegd gemaakt¹ om drie categorieën van statistieken op te stellen op basis van de aan haar bezorgde gegevens:

- de statistieken betreffende **gestandaardiseerde jaarrekeningen neergelegd door de niet-financiële ondernemingen** (met inbegrip van de rubrieken van de sociale balans die er deel van uitmaken)
- de statistieken betreffende de **gestandaardiseerde jaarrekeningen neergelegd door de grote en zeer grote verenigingen zonder winstooiermerk en private stichtingen** (met inbegrip van de rubrieken van de sociale balans die er deel van uitmaken)
- de statistieken betreffende het **geheel van de sociale balansen**, ongeacht of zij deel uitmaken van de door de ondernemingen en verenigingen zonder winstooiermerk en private stichtingen neergelegde jaarrekeningen dan wel of zij afzonderlijk aan de Nationale Bank werden bezorgd.

¹ Artikel 106 van het Wetboek van vennootschappen; artikels 17 en 37 van de wet van 27 juni 1921 betreffende de verenigingen zonder winstooiermerk en de stichtingen; artikel 23 van het Koninklijk Besluit van 4 augustus 1996 betreffende de sociale balans.

2. Soorten statistieken

Voor het boekjaar 2012 zijn **de statistieken op basis van de gestandaardiseerde jaarrekeningen van ondernemingen** (inclusief de rubrieken van de sociale balans, in de mate dat zij deel uitmaken van deze gestandaardiseerde jaarrekeningen), samengesteld uit:

- globalisaties van de rubrieken, die per groepering het totaal geven van elke rubriek waarvoor een optelling of globalisatie zinvol is (zie punt 5.1)
- spreiding en gemiddelden van financiële ratio's opgesteld, enerzijds, voor de volledige en de verkorte jaarrekeningen afzonderlijk en, anderzijds, voor deze beide categorieën van jaarrekeningen samen (zie punt 5.2).

De **statistieken op basis van de gestandaardiseerde jaarrekeningen van de grote verenigingen en stichtingen** (met inbegrip van de rubrieken van de sociale balans, voor zover zij deel uitmaken van de jaarrekening), bestaan uit:

- globalisaties van rubrieken (zie punt 5.1)
- en, vanaf boekjaar 2009, de spreiding en gemiddelden van financiële ratio's specifiek voor verenigingen (zie punt 5.3).

Hun voorstelling is identiek met de overeenkomstige statistieken over de gestandaardiseerde jaarrekeningen van ondernemingen.

De statistieken op basis van de sociale balansen bestaan enkel uit globalisaties van rubrieken, verkregen door optelling van alle bedragen van de rubrieken met dezelfde benaming van de individuele sociale balansen. De voorstelling is identiek met die van de globalisaties van de gestandaardiseerde jaarrekeningen.

3. Statistische populatie

De statistische populatie verschilt naargelang de in aanmerking genomen gegevens afkomstig zijn van:

- gestandaardiseerde jaarrekeningen van ondernemingen
- gestandaardiseerde jaarrekeningen van verenigingen
- sociale balansen.

3.1 Jaarrekeningen van de ondernemingen

De totale statistische populatie bestaat uit 380.897 ondernemingen die hun jaarrekening in 2012 hebben afgesloten en deze in principe uiterlijk eind december 2013 hebben neergelegd.

Vooraleer de statistieken worden opgemaakt, spoort de Balanscentrale **systematisch de vergissingen en weglatingen** op die in de individuele jaarrekeningen voorkomen en brengt zij, in de mate van het mogelijke, de nodige verbeteringen aan.

3.1.1 Jaarrekeningen die deel uitmaken van de statistieken

De in aanmerking genomen jaarrekeningen zijn die welke worden neergelegd door de ondernemingen die hun jaarrekening volgens een gestandaardiseerd model opstellen. Het betreft **ondernemingen** onderworpen aan artikel 98 van het *Wetboek van vennootschappen* of aan elke andere wettelijke of reglementaire bepaling die ernaar verwijst en die niet tot de financiële sector behoren of die niet onderworpen zijn aan specifieke bepalingen wegens de aard van hun activiteiten:

Een grote onderneming moet het **volledig jaarrekeningmodel** gebruiken. Een kleine onderneming mag het **verkort model** gebruiken.

Een onderneming wordt volgens artikel 15 van het *Wetboek van vennootschappen* als **groot** beschouwd indien:

- haar gemiddeld² personeelsbestand op jaarbasis meer dan 100 bedraagt of
- zij meer dan één van de volgende criteria overschrijdt:
 - jaargemiddelde van het personeelsbestand: 50
 - jaaromzet (exclusief btw): 7,3 miljoen EUR³
 - balanstotaal: 3,65 miljoen EUR³.

² Het gemiddeld aantal werknemers is het gemiddelde, uitgedrukt in voltijdse equivalenten, van het aantal werknemers op het einde van elke maand van het beschouwde boekjaar, die via een Dimona-verklaring zijn aangegeven of die zijn ingeschreven in het algemeen personeelsregister

³ Krachtens het Koninklijk Besluit van 25 mei 2005 zijn deze drempels van toepassing op de jaarrekeningen afgesloten vanaf 31 december 2004.

Als een onderneming met één of meer andere Belgische of buitenlandse ondernemingen verbonden is in de zin van het *Wetboek van vennootschappen*, dan moeten de criteria inzake omzet en balanstotaal worden berekend op geconsolideerde basis en moet het aantal werknemers dat door elk van de betrokken verbonden ondernemingen jaarlijks gemiddeld wordt tewerkgesteld, worden opgeteld.

Jaarrekeningen van buitenlandse ondernemingen die met betrekking tot hun activiteit in België een jaarrekening hebben neergelegd zonder daartoe verplicht te zijn, werden in de statistieken opgenomen als deze jaarrekeningen volgens een standaardmodel opgesteld zijn.

3.1.2 Niet in de statistieken opgenomen jaarrekeningen van ondernemingen

Er werd voor de statistieken geen rekening gehouden met de jaarrekeningen van ondernemingen

- die een ander model moeten gebruiken dan het volledige of het verkorte: de kredietinstellingen, de erkende verzekeringsmaatschappijen, de SICAV's en gemeenschappelijke investeringsfondsen, de interbedrijfsgeneeskundige diensten
- die hun maatschappelijke zetel weliswaar in België hebben, maar hun activiteit hoofdzakelijk uitoefenen in het buitenland
- die in vereffening zijn en waarvan de jaarrekening geen "normale" activiteit meer weerspiegelt.

3.1.3 Uitsplitsing van de ondernemingen in functie van hun rechtsvorm en de aard van het gebruikte jaarrekeningmodel

Rechtsvorm	Aantal neergelegde jaarrekeningen afgesloten in 2012		Totaal
	volledig model	verkort model	
Naamloze vennootschap	17.824	69.786	87.610
Besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid	4.361	273.206	277.567
Coöperatieve vennootschap	11	1.430	1.441
Coöperatieve vennootschap met beperkte aansprakelijkheid	699	8.197	8.896
Andere rechtsvormen	733	4.650	5.383
Totaal van de ondernemingen	23.628	357.269	380.897

3.1.4 Sectorale uitsplitsing van enkele kenmerkende grootheden - Boekjaar 2012

	Aantal ondernemingen				Balanstotaal				Toegevoegde waarde				Personeelsbestand			
					(in miljoenen EUR)				(in miljoenen EUR)				(in duizenden VTE)*			
	Volledig model	Verkort model	TOTAAL	%	Volledig model	Verkort model	TOTAAL	%	Volledig model	Verkort model	TOTAAL	%	Volledig model	Verkort model	TOTAAL	%
Landbouw, jacht, bosbouw en visserij	109	5.252	5.361	1,4	886	4.699	5.585	0,2	202	768	970	0,5	1,8	8,9	10,8	0,6
Energie en waterhuishouding	244	323	567	0,1	157.767	839	158.605	6,7	9.225	92	9.317	4,8	32,3	0,1	32,5	1,6
Verwerkende industrie	3.575	19.106	22.681	6,0	309.458	16.523	325.980	13,8	42.483	5.302	47.785	24,8	381,5	79,7	461,2	23,3
Bouwnijverheid	1.800	44.280	46.080	12,1	50.291	24.695	74.986	3,2	6.638	7.320	13.958	7,3	81,3	108,7	190,0	9,6
Handel en horeca	6.778	95.839	102.617	26,9	171.163	54.341	225.504	9,5	29.278	12.756	42.035	21,9	292,2	190,1	482,3	24,4
Vervoer en telecommunicatie	1.716	11.178	12.894	3,4	93.493	7.386	100.879	4,3	18.426	2.699	21.125	11,0	185,1	39,5	224,6	11,4
Diensten aan ondernemingen en particulieren	6.997	146.720	153.717	40,4	712.673	123.067	835.740	35,3	30.792	16.804	47.595	24,7	343,9	144,7	488,6	24,7
Overige sectoren	2.409	34.571	36.980	9,7	587.812	51.795	639.607	27,0	5.327	4.221	9.548	5,0	60,0	26,6	86,6	4,4
Totaal van de ondernemingen	23.628	357.269	380.897	100,0	2.083.543	283.344	2.366.887	100,0	142.371	49.962	192.333	100,0	1.378,2	598,4	1.976,6	100,0

* VTE: gemiddeld personeelsbestand berekend in voltijdse equivalenten (rubriek 9087 van de jaarrekening)

3.2 Jaarrekeningen van de verenigingen

De totale statistische populatie bestaat uit 6.651 verenigingen zonder winstoogmerk en stichtingen die hun jaarrekening in 2012 hebben afgesloten en deze in principe uiterlijk eind december 2013 bij de Balanscentrale hebben neergelegd.

Vooraleer de statistieken worden opgemaakt, spoort de Balanscentrale ook in deze jaarrekeningen **systematisch de vergissingen en weglatingen** op en brengt zij, in de mate van het mogelijke, de nodige verbeteringen aan.

3.2.1 Jaarrekeningen van verenigingen die deel uitmaken van de statistieken

De in de statistieken verwerkte jaarrekeningen zijn die welke werden neergelegd door de verenigingen die hun jaarrekening volgens een gestandaardiseerd model opstellen.

Het gaat om jaarrekeningen opgesteld en gepubliceerd overeenkomstig deel I, eerste boek, titel IV, hoofdstukken II en III van het *Koninklijk Besluit van 19 december 2003 betreffende de boekhoudkundige verplichtingen en de openbaarmaking van jaarrekeningen van bepaalde verenigingen zonder winstoogmerk, internationale verenigingen zonder winstoogmerk en stichtingen*.

Enkel de **grote en zeer grote** verenigingen zonder winstoogmerk en stichtingen dienen een jaarrekening bij de Balanscentrale neer te leggen.

Het **volledig model voor verenigingen** is verplicht voor de zeer grote verenigingen zonder winstoogmerk en stichtingen. Verenigingen die onder de drempels van een zeer grote vereniging blijven mogen het **verkort model voor verenigingen** gebruiken

Worden als **groot** beschouwd volgens artikels 17 en 37 van de *wet van 27 juni 1921*: de vzw's en stichtingen die bij de afsluiting van het boekjaar ten minste twee van de drie volgende criteria bereiken of overschrijden:

- jaargemiddelde van het personeelsbestand (in voltijds equivalenten): 5
- ontvangsten op jaarbasis, andere dan uitzonderlijke ontvangsten (exclusief btw): 312.500 EUR
- balanstotaal: 1.249.500 EUR.

Worden als **zeer groot** beschouwd: de vzw's en stichtingen

- met een gemiddeld personeelsbestand (in voltijdse equivalenten) op jaarbasis van meer dan 100
- of, indien zij meer dan één van de volgende drempels overschrijden:
 - jaargemiddelde van het personeelsbestand (in voltijdse equivalenten): 50
 - ontvangsten op jaarbasis, andere dan uitzonderlijke ontvangsten (exclusief btw): 7.300.000 EUR
 - balanstotaal: 3.650.000 EUR.

3.2.2 Niet in de statistieken opgenomen jaarrekeningen van verenigingen

Zijn niet opgenomen in de statistieken, de jaarrekeningen van:

- de kleine vzw's en stichtingen, welke hun jaarrekening bij de griffie van de rechtbank van koophandel neerleggen
- de grote vzw's en stichtingen die vanwege de aard van hun hoofdactiviteit onderworpen zijn aan specifieke regels en hun jaarrekening volgens een "afwijkend model" opmaken en neerleggen bij de Balanscentrale
- de grote verenigingen bedoeld in artikel 1, 1° van de *wet van 14 juli 1989 betreffende de beperking en controle van de verkiezingsuitgaven aangegaan voor de verkiezing van de federale Kamers, alsook de financiering en open boekhouding van de politieke partijen.*

3.2.3 Sectorale uitsplitsing van enkele kenmerkende grootheden - Boekjaar 2012

	Aantal verenigingen				Balanstotaal				Personeelsbestand			
					(in miljoenen EUR)				(in duizenden VTE)*			
	Volledig model	Verkort model	TOTAAL	%	Volledig model	Verkort model	TOTAAL	%	Volledig model	Verkort model	TOTAAL	%
Menselijke gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening	767	1.869	2.636	39,6	14.494	2.933	17.427	40,6	180,5	41,5	222,0	64,7
Onderwijs	285	626	911	13,7	3.421	1.267	4.688	10,9	50,2	10,1	60,3	17,6
Kunst, amusement en recreatie	33	561	594	8,9	436	896	1.331	3,1	2,8	6,7	9,4	2,7
Diverse verenigingen	120	1.340	1.460	22,0	2.413	4.842	7.255	16,9	4,6	11,8	16,4	4,8
Andere activiteiten	170	880	1.050	15,8	8.760	3.472	12.232	28,5	22,3	12,6	34,9	10,2
Totaal van de verenigingen	1.375	5.276	6.651	100,0	29.523	13.409	42.932	100,0	260,3	82,7	343,0	100,0

* VTE: gemiddeld personeelsbestand in voltijdse equivalenten.

3.3 Sociale balansen

Alle bij de Nationale Bank neergelegde of aan de Nationale Bank bezorgde sociale balansen die aan bepaalde door de Balanscentrale opgelegde kwaliteitseisen voldoen, worden in de statistieken opgenomen. In tegenstelling tot de balans, de resultatenrekening en de toelichting van de gestandaardiseerde jaarrekening is de sociale balans niet onderworpen aan verplichte rekenkundige en logische controles.

Dit belet niet dat de Balanscentrale, om de samenhang van de statistische gegevens te waarborgen, intern talrijke rekenkundige en logische controles uitvoert op de gegevens van de individuele sociale balansen.

3.3.1 Sociale balansen opgenomen in de statistieken

Het gaat over de sociale balansen van:

- ondernemingen, vzw's en stichtingen die hun sociale balans als integraal deel van de jaarrekening moeten opmaken en openbaar maken door neerlegging bij de Balanscentrale, weze dit volgens het volledig of verkort gestandaardiseerd model, dan wel volgens een specifiek of afwijkend jaarrekeningmodel. De ondernemingen moeten hun sociale balans invullen vanaf 1 werknemer, terwijl de vzw's en stichtingen slechts een sociale balans moeten invullen vanaf een gemiddelde op jaarbasis van 20 voltijdse equivalenten
- ondernemingen naar buitenlands recht die in België een bijkantoor hebben
- buitenlandse vzw's die in België een centrum van werkzaamheden hebben
- ziekenhuizen die geen handelsvennootschap met beperkte aansprakelijkheid zijn, noch een vzw, maar niettemin hun sociale balans dienen te bezorgen
- andere privaatrechtelijke rechtspersonen die geen jaarrekening moeten neerleggen, maar wel een sociale balans, van zodra zij ten minste 20 personeelsleden, uitgedrukt in voltijdse equivalenten, tewerkstellen.

3.3.2 Uitsplitsing naargelang de rechtsvorm en de aard van het gebruikte model van sociale balans

Rechtsvorm	Aantal ondernemingen en verenigingen die hun sociale balans hebben neergelegd volgens een			Personeelsbestand uitgedrukt in VTE* (in duizenden)		
	volledig model	verkort model	Totaal	volledig model	verkort model	Totaal
Naamloze vennootschap	13.016	29.988	43.004	1.118,9	222,0	1.340,9
Besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid	2.944	100.391	103.335	123,6	343,3	466,8
Coöperatieve vennootschap	8	338	346	0,4	0,8	1,2
Coöperatieve vennootschap met beperkte aansprakelijkheid	531	3.497	4.028	59,5	21,3	80,8
VZW	1.373	3.664	5.037	262,6	69,7	332,3
Andere rechtsvormen**	679	886	1.565	196,0	4,2	200,3
Totaal	18.551	138.764	157.315	1.761,1	661,2	2.422,3

* Rubriek 1003 van de sociale balans.

** Openbare instellingen en vennootschappen met als rechtsvorm VOF, GCV, ESV, private stichtingen ...

3.3.3 Sectorale uitsplitsing volgens de aard van het model

Sector	Aantal sociale balansen voor 2012			Totaal aantal tewerkgestelde personen in VTE* (in duizenden)		
	Volledig model	Verkort model	in % van de populatie	Volledig model	Verkort model	in % van de populatie
Landbouw, jacht, bosbouw en visserij	72	2.060	1,4	2,0	8,9	0,5
Energie- en waterhuishouding**	90	31	0,1	32,0	0,2	1,3
Verwerkende industrie**	3.199	11.154	9,1	386,2	79,3	19,2
Bouwnijverheid	1.193	22.313	14,9	81,7	107,6	7,8
Handel en horeca	5.968	49.909	35,5	293,3	188,8	19,9
Vervoer en telecommunicatie	1.465	5.714	4,6	184,9	39,3	9,3
Diensten aan ondernemingen en particulieren	3.965	37.477	26,3	365,1	161,4	21,7
Totaal van de niet-financiële ondernemingen	15.938	128.505	91,8	1.347,7	585,8	79,8
Non-profit sector	1.518	8.448	6,3	315,9	69,9	15,9
Financiële dienstverlening en verzekeringen	1.095	1.811	1,9	97,5	5,5	4,3
Totaal van alle sectorale activiteiten	18.551	138.764	100,0	1.761,1	661,2	100,0

* Rubriek 1003 van de sociale balans.

** De vervaardiging van cokes, geraffineerde aardolieproducten en splijt- en kweekstoffen inbegrepen.

4. Groeperingen waarvoor statistieken beschikbaar zijn

De Balanscentrale maakt statistieken volgens de activiteitssector en volgens de rechtsvorm.

4.1 Groeperingen volgens de activiteitssector

De sectorale groeperingen zoals gekozen door de Balanscentrale zijn bepaald door middel van de activiteitscode die zij aan elke onderneming of vereniging die een jaarrekening neerlegt toekent. De gebruikte codificatie is de NACE-BEL-nomenclatuur, gepubliceerd door de Algemene Directie Statistiek en Economische informatie van de FOD Economie, welke de Belgische versie is van de "Algemene nomenclatuur van de economische activiteiten in de Europese gemeenschappen", gepubliceerd door EUROSTAT.

De NACE-BEL-nomenclatuur is volgens een decimaal stelsel gecodeerd met meerdere detailniveau's en omvat secties en subsecties (gecodeerd met letters), afdelingen (2 cijfers), klassen (3 cijfers), groepen (4 cijfers) en subgroepen (5 cijfers).

De op de cd voorkomende statistieken van de Balanscentrale voor de boekjaren 2008 tot 2012 zijn gebaseerd op de NACE-BEL 2008 -nomenclatuur.

De lijst van de groeperingen waarvoor statistieken beschikbaar zijn voor het boekjaar 2012, hun samenstelling in termen van activiteitscode volgens de nomenclatuur NACE-BEL 2008, alsook het aantal ondernemingen en verenigingen op basis waarvan de verschillende categorieën van statistieken werden berekend, volgen achteraan dit document als bijlage 1.

Vanaf boekjaar 2009 gebruikt de Balanscentrale een lijst van sectorale groeperingen die specifiek zijn voor de jaarrekeningstatistieken van verenigingen en stichtingen. De Balanscentrale heeft deze lijst bepaald in samenwerking met diverse experts uit de verenigingssector, verenigd in de schoot van de werkgroep die belast was met het definiëren van een geheel van financiële ratio's specifiek voor de verenigingen en stichtingen (cfr punt 5.3). De lijst met deze groeperingen is opgenomen in de bijlage 1 onder punt 7.1.2.

4.2 Groeperingen per rechtsvorm

De totale in aanmerking genomen populatie voor de berekening van de statistieken met betrekking tot de groeperingen FJV008, FJV014, FJV015 en FJV016 behoort tot de sectorale groepering PU450 "Geheel van de ondernemingen", zonder de ondernemingen waarvan de activiteit onvoldoende bekend is. Elke onderscheiden rechtsvorm omvat ook de ondernemingen met sociaal oogmerk.

De in aanmerking genomen populatie voor de berekening van de statistieken met betrekking tot de groepering FJV017 wordt gevormd door de verenigingen zonder winstoogmerk die een standaard jaarrekeningmodel neergelegd hebben, welke ook de sector zij waartoe zij behoren.

5. Gepubliceerde statistieken

5.1 Globalisaties van rubrieken

De globalisaties van rubrieken zijn afzonderlijk berekend voor de drie categorieën van statistieken en hebben betrekking op

- de jaarrekeningen van ondernemingen
- de jaarrekeningen van verenigingen en stichtingen
- sociale balansen.

Zij zijn het resultaat van de optelling van al de bedragen van gelijknamige rubrieken en subrubrieken met dezelfde benaming uit de individuele jaarrekeningen en/of sociale balansen die behoren tot één van de drie statistische populaties. Op die manier wordt een totaalbedrag verkregen voor elke post voor respectievelijk het volledig model, het verkort model en deze twee modellen samen⁴. Het aantal ondernemingen of verenigingen dat tussenkomt bij de vorming van de twee eerste totaalbedragen wordt eveneens vermeld.

Als een rubriek niet bestaat voor één van beide modellen, wordt dit in de kolommen der geglobaliseerde bedragen en het aantal ondernemingen of verenigingen aangeduid met een sterretje "*". In zo'n geval is er evenmin een totaalbedrag voor de volledige en verkorte modellen samen; dit wordt op dezelfde manier aangeduid.

Voor de meeste rubrieken die, zoals bijvoorbeeld het bedrijfsresultaat, zowel met een positief als met een negatief bedrag kunnen voorkomen, werd geen compensatie uitgevoerd: voor zulke rubrieken verschijnen in de globalisaties de som van de positieve bedragen en de som van de negatieve bedragen afzonderlijk. Deze werkwijze laat toe een inzicht te hebben in de manier waarop de nettobedragen, die de lezer door de verrekening van de positieve en de negatieve bedragen gemakkelijk zelf kan berekenen, tot stand zijn gekomen.

De aandacht wordt gevestigd op het feit dat het op basis van de jaarrekeningen niet mogelijk is de onderlinge financieel-economische relaties van de ondernemingen die behoren tot eenzelfde groep te elimineren. De globalisaties mogen bijgevolg niet worden beschouwd als geconsolideerde rekeningen.

⁴ Om de leesbaarheid van de statistieken te bevorderen werden alle bedragen die oorspronkelijk in EUR uitgedrukt waren, omgezet in duizenden EUR. Daarbij werd afgerond tot op de eenheid. Dit heeft tot gevolg dat het bedrag dat hoort bij een totaalrubriek enigszins kan verschillen van de som van de bedragen van de detailrubrieken.

5.2 Gepubliceerde ratio's voor ondernemingen

De manier van berekenen van de ratio's is anders voor de statistische populatie van de jaarrekeningen van ondernemingen dan voor de statistische populatie van de jaarrekeningen van verenigingen.

5.2.1 Algemeen

Bij de keuze van de ratio's die de Balanscentrale berekent voor de volledige en verkorte modellen van jaarrekeningen van ondernemingen werd rekening gehouden met:

- het advies dat de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven op 18 december 1981 heeft verstrekt betreffende de opstelling van een globale statistiek van boekhoudkundige ratio's op basis van de door de ondernemingen volgens het gestandaardiseerde model neergelegde jaarrekeningen
- de werkzaamheden van het Belgisch Centrum voor Normalisatie van de Accountancy en het Revisoraat, waarvan de resultaten in februari 1985 werden gepubliceerd in de brochure "Zicht op de jaarrekening".

5.2.2 Ratio's die voor de ondernemingen berekend worden

De gepubliceerde ratio's zijn ingedeeld in vier groepen, naargelang ze betrekking hebben op:

- **de exploitatie**

Deze ratio's zijn indicatoren voor de industriële en commerciële doeltreffendheid van een vennootschap, zonder rekening te houden met haar financiële en uitzonderlijke resultaten. Ze zijn gebaseerd op de verkoopmarge van de onderneming en haar toegevoegde waarde.

- **de rendabiliteit**

Er wordt een onderscheid gemaakt tussen de bruto- en netto-rendabiliteit van het eigen vermogen enerzijds en deze van het totaal geïnvesteerd vermogen of het totaal der activa anderzijds. Bij de bepaling van de rendabiliteit van het totaal der activa wordt het resultaat van de onderneming vóór aftrek van de financiële kosten en vóór belastingen vergeleken met het balanstotaal.

- **de financiële structuur**

Deze ratio's laten toe de liquiditeit en de solvabiliteit van de onderneming na te gaan.

De liquiditeit geeft aan in welke mate de onderneming haar schulden op korte termijn kan voldoen. Deze analyse wordt aangevuld met de berekening van de rotatie van de voorraden en van het aantal dagen krediet dat aan de klanten toegekend en van de leveranciers bekomen wordt.

De solvabiliteit wordt bepaald door het aandeel van het eigen vermogen in het totaal vermogen.

- **de investeringen**

De aanschaffingen van materiële vaste activa worden vergeleken met de toegevoegde waarde enerzijds en de materiële vaste activa anderzijds.

In het totaal werden 21 ratio's berekend voor de jaarrekeningen van ondernemingen, opgesteld volgens het volledig model, en 19 voor de jaarrekeningen van ondernemingen, opgesteld volgens het verkort model.

Het betreft volgende ratio's:

	Berekend voor de jaarrekeningen opgesteld volgens het	
	volledig model	verkort model
<u>Exploitatie</u>		
1. Brutoverkoopmarge..... %	X	X
2. Nettoverkoopmarge..... %	X	X
3. Toegevoegde waarde/Bedrijfsopbrengsten..... %	X	X
4. Toegevoegde waarde per personeelslid (in EUR)	X	X
5. Toegevoegde waarde/Bruto materiële vaste activa..... %	X	X
6. Personeelskosten/Toegevoegde waarde..... %	X	X
7. Afschrijvingen, waardeverminderingen en voorzieningen voor risico's en kosten/Toegevoegde waarde..... %	X	X
8. a. Kosten van de schulden/Toegevoegde waarde..... %	X ⁵	
b. Financiële kosten/Toegevoegde waarde..... %		X ⁵
<u>Rendabiliteit</u>		
9. Nettorendabiliteit van het eigen vermogen, na belasting..... %	X	X
10. Cashflow/Eigen vermogen..... %	X	X
11. Brutorendabiliteit van het totaal der activa, vóór belasting en		
a. kosten van de schulden..... %	X ⁵	
b. financiële kosten..... %		X ⁵
12. Nettorendabiliteit van het totaal der activa, vóór belasting en		
a. kosten van de schulden..... %	X ⁵	
b. financiële kosten..... %		X ⁵
<u>Financiële structuur</u>		
13. Liquiditeit in ruime zin.....	X	X
14. Liquiditeit in enge zin.....	X	X
15. Rotatie van de voorraad handelsgoederen, grond- en hulpstoffen.....	X	n.b.
16. Rotatie van de voorraad goederen in bewerking en gereed product.....	X	n.b.
17. Aantal dagen klantenkrediet.....	X	X
18. Aantal dagen leverancierskrediet.....	X	X
<u>Investerings</u>		
19. Eigen vermogen/Totaal vermogen..... %	X	X
20. Aanschaffingen van materiële vaste activa/Toegevoegde waarde..... %	X	X
21. Aanschaffingen van materiële vaste activa/Materiële . vaste activa per einde van het vorig boekjaar..... %	X	X

n.b.: niet beschikbaar.

⁵ Voor de definitie, die verschilt naargelang het een volledig dan wel een verkort model betreft, wordt verwezen naar punt 5.2.5. "Definitie van de ratio's".

Verkoopmarges (ratio's 1 en 2)⁶

Het bedrijfsresultaat dat tijdens het boekjaar werd gerealiseerd, kan worden berekend voor of na aanrekening van de niet-kaskosten met bedrijfskarakter.

De niet-kaskosten zijn de geboekte afschrijvingen, de waardeverminderingen, en de voorzieningen voor risico's en kosten.

Het brutobedrijfsresultaat is dan het bedrijfsresultaat vóór aanrekening van de niet-kaskosten; het nettobedrijfsresultaat is het saldo dat overblijft na verrekening van de niet-kaskosten.

De verhouding tussen het bedrijfsresultaat en de verkopen is de verkoopmarge.

Voor **volledige jaarrekeningen** wordt het bedrijfsresultaat vergeleken met de som van de omzet en de andere bedrijfsopbrengsten, verminderd met de exploitatiesubsidies en de van de overheid ontvangen bedragen als compensatie voor minontvangsten ten gevolge van de toegepaste tarifieringspolitiek.

Voor **verkorte jaarrekeningen** kan het bedrijfsresultaat enkel met de omzet vergeleken worden.

Voor de **berekening van de nettoverkoopmarge** wordt het nettobedrijfsresultaat verhoogd met de door de overheid toegekende kapitaalsubsidies, aangerekend op het resultaat van het boekjaar onder de rubriek "Andere financiële opbrengsten". Deze kapitaalsubsidies zijn niet noodzakelijk afhankelijk van een investering in vaste activa, maar worden in deze context toch beschouwd als een factor die de afschrijvingskosten vermindert.

Voor de **berekening van de brutoverkoopmarge** vergt de aanrekening van de kapitaalsubsidies geen correctie: het effect van de vermindering van de afschrijvingskosten wordt gecompenseerd door een even grote toename van het nettobedrijfsresultaat in de teller.

Toegevoegde waarde (ratio's 3 tot 8 en 20)

De bruto toegevoegde waarde vertegenwoordigt de waarde die de onderneming, door de inzet van haar productiefactoren, toevoegt aan de waarde van de verbruikte goederen en diensten.

Ze wordt bekomen door de **waarde van de productie** (de algebraïsche som van de verkochte productie in ruime zin⁷, de geproduceerde vaste activa en de wijziging van de voorraden goederen in bewerking en gereed product en van de bestellingen in uitvoering) te verminderen met het **intermediair verbruik** (de algebraïsche som van de kosten van de handelsgoederen, de grond- en hulpstoffen, de diensten en de diverse goederen).

Een vergelijking van het bedrag van deze bruto toegevoegde waarde met bepaalde gegevens uit de jaarrekening geeft inlichtingen omtrent:

- de globale prestatie van de onderneming en de efficiëntie van de ingezette middelen. Dit is het geval voor de ratio's "Toegevoegde waarde per personeelslid" en "Toegevoegde waarde/Bruto materiële vaste activa"
- het deel van de activiteit van de onderneming dat overeenkomt met een inkomenscreatie: "Toegevoegde waarde/Bedrijfsopbrengsten"⁸
- de investeringsinspanning ("Aanschaffingen van materiële vaste activa/Toegevoegde waarde")

⁶ De bedoelde ratio's worden aangeduid met het nummer waaronder ze voorkomen in punt 5.2.5. "Definitie van de ratio's".

⁷ Dit is de omzet en de andere bedrijfsopbrengsten, verminderd met de exploitatiesubsidies en de vanwege de overheid ontvangen compenserende bedragen.

⁸ Deze verhouding wordt beïnvloed door de graad van verticale integratie van de ondernemingen.

- het relatief belang van de kosten van de schulden, de personeelskosten en de niet-kaskosten (afschrijvingen, waardeverminderingen en voorzieningen voor risico's en kosten).

Er dient vermeld dat de individuele ratio's $\frac{\text{toegevoegde waarde}}{\text{personeelsbestand}}$ en $\frac{\text{personeelskosten}}{\text{toegevoegde waarde}}$ niet berekend werden voor de ondernemingen die geen gegevens over het personeelsbestand of geen personeelskosten hebben vermeld. Dit is namelijk het geval voor een aantal intercommunales (die deel uitmaken van de groeperingen PU2201 en PU2202) die hoofdzakelijk werken met personeel dat te hunner beschikking wordt gesteld door ondergeschikte openbare besturen.

Nettorendabiliteit van het eigen vermogen na belasting (ratio 9)

Het nettoresultaat dat de onderneming boekt na de betaling van alle bedrijfs-, financiële en uitzonderlijke kosten en belastingen is in principe ter beschikking van de aandeelhouders of de vennoten.

Het nettoresultaat van het boekjaar wordt vergeleken met het eigen vermogen, op voorwaarde dat dit eigen vermogen positief is. De berekening van deze ratio heeft in het tegengestelde geval geen zin: voor een onderneming die bovendien een negatief nettoresultaat heeft zou immers een positief rendement bekomen worden.

Cashflow/Eigen vermogen (ratio 10)

- a. Het begrip "cashflow" dat in deze ratio wordt gebruikt, is **berekend per som**. De cashflow is dan gelijk aan het resultaat van het boekjaar na belastingen vermeerderd met de nettokosten die geen kasuitgaven meebrengen (afschrijvingen, waardeverminderingen, voorzieningen).

De cashflow kan ook per **verschil** worden berekend. In dit geval komt die overeen met:

- de kasopbrengsten, dit zijn de opbrengsten die contant of op termijn ontvangen worden, nl.: de bedrijfsopbrengsten (inclusief de geproduceerde vaste activa), de financiële opbrengsten (na aftrek van het deel van de kapitaalsubsidies aangerekend op het resultaat), de meerwaarde bij de realisatie van vaste activa, de andere uitzonderlijke opbrengsten en de regularisatie van de belastingen en terugneming van voorzieningen voor belastingen
- verminderd met de kaskosten, dit zijn kosten met betrekking tot het boekjaar die contant of op termijn worden betaald, nl. de handelsgoederen, grond- en hulpstoffen, diensten en diverse goederen, de bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen, de andere bedrijfskosten, de kosten van schulden, de andere financiële kosten, de andere uitzonderlijke kosten en de belastingen.

De cashflow wordt positief beïnvloed door de tijdens het boekjaar als herstructureringskosten geactiveerde bedrijfs- en uitzonderlijke kosten; de activering vermindert inderdaad de bedrijfs- en uitzonderlijke kosten die op het boekjaar betrekking hebben.

- b. De verhouding "Cashflow/Eigen vermogen" geeft de maximumcapaciteit van de onderneming om bruto-inkomen te genereren, onafhankelijk van de aanwending ervan.

Rendabiliteit van het totaal der activa (ratio's 11 en 12)

Het totaal resultaat van de onderneming kan gesteld worden tegenover het totaal van de geïnvesteerde middelen, onafhankelijk van de financieringswijze van de activa.

In deze optiek omvat het totaal resultaat van de onderneming, naast het resultaat van het boekjaar, ook de nettokosten van de schulden en, indien de onderneming winst heeft gemaakt, de belastingen die erop betrekking hebben⁹.

De ratio van de rendabiliteit van het totaal der activa is dan de verhouding tussen dit totaal resultaat en het balanstotaal en kan zowel bruto als netto worden berekend, naargelang in de teller het resultaat van het boekjaar al dan niet wordt verhoogd met de nettotoevoegingen aan de afschrijvingen, waardeverminderingen en voorzieningen en uitgestelde belastingen.

Het belang van deze ratio is tweeërlei:

- enerzijds laat de ratio toe het resultaat te vergelijken van ondernemingen met een verschillende financiële structuur. De ratio is immers onafhankelijk van het respectieve aandeel van het eigen en het vreemd vermogen in het totaal vermogen. De verdeling van het globaal resultaat onder de verschillende begunstigen (schuldeisers, overheid, vennoten) speelt evenmin een rol
- anderzijds vormt de ratio één van de verklarende elementen van de rendabiliteit van het eigen vermogen. Deze laatste kan immers worden uitgedrukt als het product van de rendabiliteit van het totaal der activa en de "financiële hefboomcoëfficiënt" (verder afgekort als FHC):

$\frac{\text{Nettoresultaat vóór belastingen}}{\text{Eigen vermogen}} = \frac{\text{Nettoresultaat vóór belastingen en kosten v/d schulden}}{\text{Totaal vermogen}} \times \text{"FHC"}$ <p style="text-align: center;">waarbij "FHC" =</p> $\frac{\text{Nettoresultaat vóór belastingen/Nettoresultaat vóór belastingen en financiële kosten}}{\text{Eigen vermogen/Totaal vermogen}}$
--

Liquiditeit (ratio's 13 en 14)

De liquiditeitsratio's laten toe na te gaan in welke mate de ondernemingen hun verplichtingen op korte termijn kunnen nakomen door middel van hun beschikbare en gemakkelijk te realiseren activa.

Men onderscheidt de liquiditeit in ruime zin of "current ratio" en de liquiditeit in enge zin, ook "quick ratio" of "acid test" genoemd.

De **liquiditeit in ruime zin** geeft een eerste evaluatie van de liquiditeitsgraad en vergelijkt het totaal van de realiseerbare en beschikbare activa (voorraden en bestellingen in uitvoering, vorderingen op ten hoogste één jaar, geldbeleggingen, liquide middelen en overlopende rekeningen van het actief) met de schulden op korte termijn, inclusief de overlopende rekeningen op het passief.

De **liquiditeit in enge zin** houdt geen rekening met de voorraden (welke moeilijker realiseerbaar zijn op korte termijn) en met de overlopende rekeningen. Deze laatste hebben immers een duidelijk heterogeen karakter: de overlopende rekeningen van het actief omvatten namelijk zowel over te dragen kosten als verworven opbrengsten, terwijl de overlopende rekeningen van het passief zowel uit toe te rekenen kosten als over te dragen opbrengsten bestaan.

Hoe hoger de waarde van deze ratio, hoe meer activa aanwezig zijn die op korte termijn kunnen worden omgezet om de verplichtingen op korte termijn na te kunnen komen.

⁹ Voor de kleine ondernemingen komt het resultaat vóór financiële kosten en vóór belastingen overeen met de som van het bedrijfsresultaat, het uitzonderlijke resultaat en de financiële opbrengsten.

Voorraadrotatie (ratio's 15 en 16)

De voorraadrotatieratio's laten in homogene sectorale groeperingen toe de liquiditeitsgraad van de voorraden en de efficiëntie van het voorraadbeheer te vergelijken.

Een onderscheid wordt gemaakt tussen de voorraad handelsgoederen en grond- en hulpstoffen en de voorraad goederen in bewerking en gereed product.

Ongeacht de aard van de voorraden, mag er worden gesteld dat er een noodzakelijk en voldoende bedrag in geïnvesteerd dient te worden en gestreefd moet worden naar een zo hoog mogelijke voorraadrotatie: hoe sneller de voorraden worden gerealiseerd, hoe hoger hun liquiditeit is. De grootte van de voorraadrotatie hangt wel af van de aard van de geproduceerde en/of verkochte goederen en van de economische sector waartoe de onderneming behoort.

De twee onderscheiden ratio's kunnen enkel worden berekend voor volledige jaarrekeningen.

Een specifiek probleem doet zich voor door het feit dat in de modellen de "Onroerende goederen bestemd voor verkoop" alle samen in eenzelfde voorraadrubriek (met code 35) zijn opgenomen, zonder onderscheid tussen de door de onderneming aangekochte dan wel vervaardigde onroerende goederen.

Er werd dan ook verondersteld dat de bedragen die voor deze rubriek worden opgegeven, enkel voor ondernemingen uit de bouwnijverheid hoofdzakelijk zelf vervaardigde onroerende goederen vertegenwoordigen, en dat het voor ondernemingen uit de andere sectoren vooral gaat om aangekochte onroerende goederen bestemd om te worden doorverkocht.

Bijgevolg maakt de betrokken rubriek met code 35 deel uit van de noemer van:

- de ratio "rotatie van de voorraad goederen in bewerking en gereed product" voor de bouwnijverheid (groepering PU300)¹⁰ en de deelsectoren van de bouwnijverheid
- de ratio "rotatie van de voorraad handelsgoederen, grond- en hulpstoffen" voor alle andere sectoren.

Bovendien zijn deze ratio's "niet-significant" en met een sterretje ("*") gemarkeerd voor bepaalde sectoren, namelijk:

- de ratio "rotatie van de voorraad goederen in bewerking en gereed product" voor de ondernemingen die deel uitmaken van de sectoren distributie van energie en water, handel, vervoer en verkeer en diensten (groeperingen PU2201, PU2202, PU310, PU320, PU340, DE60 tot 62 en de deelsectoren daarvan)¹⁰
- de ratio "rotatie van de voorraad handelsgoederen, grond- en hulpstoffen" voor de dienstverlenende instellingen die de populatie van de groeperingen PU340 en de deelsectoren daarvan¹⁰ vormen.

Duur van het toegestane en verkregen krediet (ratio's 17 en 18)

Het aantal dagen klantenkrediet verwijst naar de gemiddelde tijdsduur die verloopt tussen het ontstaan van de handelsvorderingen en de inning ervan.

Het aantal dagen leverancierskrediet is het gemiddeld aantal dagen dat verloopt tussen het ontstaan van de handelsschulden en hun betaling.

Zij moeten met voorzichtigheid worden geïnterpreteerd, omdat hun berekening gesteund is op de vergelijking van een "flow" (het bedrag van de tijdens het boekjaar gerealiseerde verkopen of gedane inkopen van handelsgoederen, grond- en hulpstoffen en van diensten en diverse goederen) en een "stock" (de per einde boekjaar uitstaande handelsvorderingen en -schulden). Het is evident dat de toestand per einde boekjaar niet noodzakelijk representatief is voor het dagelijks gemiddelde van het boekjaar.

¹⁰ Zie de lijst van de sectorale groeperingen op het einde van dit document.

Eigen vermogen/Totaal vermogen (ratio 19)

Deze ratio meet de financiële autonomie van de onderneming: hoe groter deze is, hoe minder de onderneming afhankelijk is van door derden verstrekte middelen. Hij is één van de componenten van de financiële hefboomcoëfficiënt en bijgevolg van de rendabiliteit van het eigen vermogen vóór belastingen (cf. ratio's 11 en 12).

Aanschaffingen van materiële vaste activa/Toegevoegde waarde (ratio 20)

Deze ratio (investeringsquote) geeft een indicatie van de investeringsinspanning geleverd tijdens het boekjaar.

5.2.3 Gemiddelde ratio's en spreiding van ratio's in kwartielen

Wanneer de financiële **ratio's worden berekend op basis van de geglobaliseerde bedragen** voor een sector, brengen zij de graad van rendabiliteit, liquiditeit en solvabiliteit van die sector tot uiting. Het is evenwel niet duidelijk of de bekomen gemiddelde ratiowaarden kenmerkend zijn voor het merendeel van de ondernemingen die van de populatie deel uitmaken, dan wel in belangrijke mate bepaald worden door één of meer grote ondernemingen. Het is om die reden dat de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven een publicatie van een spreiding in kwartielen heeft geadviseerd.

Een **spreiding in kwartielen** is voor elke ratio het resultaat van de volgende bewerkingen: berekening van de ratiowaarde voor elke onderneming, rangschikking van de bekomen ratiowaarden in stijgende orde en bepaling van drie referentiewaarden, Q_1 , Q_2 en Q_3 , die zodanig worden gekozen dat

- 75 % van de ondernemingen een ratiowaarde hebben die groter is dan of gelijk is aan Q_1
- 50 % van de ondernemingen een ratiowaarde hebben die groter is dan of gelijk is aan Q_2
- 25 % van de ondernemingen een ratiowaarde hebben die groter is dan of gelijk is aan Q_3 .

Voor iedere ratio en elke sectorale groepering verdelen de waarden Q_1 , Q_2 en Q_3 de groep van ondernemingen dus in vier opeenvolgende subgroepen, die elk bestaan uit 25 % van het totaal aantal ondernemingen dat deel uitmaakt van de berekeningen. Deze waarden vormen referentiewaarden voor een onderneming die zich in haar sector wil situeren.

Ook het aantal ondernemingen waarvoor een ratiowaarde bestaat die deel uitmaakt van de berekening van de spreiding wordt vermeld.

5.2.4 Methodologische opmerkingen

- a. De gedetailleerde definitie van elke ratio wordt gegeven in punt 5.2.5 hierna. Naast de benaming van de rubrieken die voor hun berekening van belang zijn, wordt de code vermeld waarmee deze rubrieken voorkomen in de standaardmodellen die de Nationale Bank uitgeeft.
- b. De definitie van de ratio's die worden berekend voor de verkorte jaarrekeningen is niet altijd identiek met die van de overeenkomstige ratio's welke op basis van de gegevens van de volledige modellen worden verkregen.

Ook krijgen ratio's die voor het totaal der volledige en verkorte modellen worden berekend, om technische redenen dezelfde inhoud als de ratio's die voor de verkorte modellen gelden.

In een volledig model worden b.v. de kosten van de schulden afzonderlijk vermeld, waardoor de berekening van de ratio "Kosten van de schulden/Toegevoegde waarde" mogelijk wordt, terwijl in een verkort model enkel de vermelding voorzien is van het totaal der financiële kosten; vandaar dat voor de verkorte modellen en voor het totaal der volledige en verkorte modellen enkel de verhouding "Financiële kosten/Toegevoegde waarde" kan worden berekend.

Deze voor het geheel van de ondernemingen berekende ratio dient niettemin met voorzichtigheid te worden geïnterpreteerd omwille van het belang dat de "andere financiële kosten" hebben voor de volledige modellen.

- c. De ondernemingen die van de mogelijkheid gebruik maken om een verkorte jaarrekening neer te leggen, zijn niet verplicht hun omzet of het bedrag van de verbruikte handelsgoederen en grond- en hulpstoffen en van de aangekochte diensten en diverse goederen die ten laste van het boekjaar vallen, te vermelden.

De hierna volgende ratio's, waarin deze rubrieken voorkomen, hebben dan ook enkel betrekking op de ondernemingen die deze gegevens hebben vermeld:

- (bruto- en netto)verkoopmarge
- toegevoegde waarde/bedrijfsopbrengsten
- aantal dagen klantenkrediet
- aantal dagen leverancierskrediet.

- d. Opdat de resultaten hun betekenis zouden behouden, werden bepaalde **ondernemingen uit de ratioberekeningen geweerd:**

- voor de ratio's waarbij de verhouding wordt gemaakt tussen één of meerdere rubrieken uit de resultatenrekening en één of meerdere rubrieken uit de balans: de ondernemingen met een boekjaar van meer of minder dan 12 maanden
- voor de ratio's die rekening houden met het personeel (personeelskosten of tewerkgesteld personeel) en de toegevoegde waarde: de ondernemingen die geen personeelskosten of tewerkgesteld personeel hebben vermeld.

Met hetzelfde doel werden bepaalde ondernemingen uitgesloten voor de berekening van de spreiding in kwartielen, terwijl ze toch tussenkomen voor dezelfde ratio berekend op basis van de geglobaliseerde bedragen; het betreft:

- voor de ratio's van de rendabiliteit van het eigen vermogen: de ondernemingen met een eigen vermogen dat negatief of nul is
- voor de ratio's waarvan de noemer bestaat uit de toegevoegde waarde: de ondernemingen met een toegevoegde waarde die negatief of nul is.

Aangezien alle ondernemingen bijdragen tot de globalisaties, en bijgevolg de gemiddelde ratio's beïnvloeden, zal de statistische populatie voor de ratiospreidingen in die gevallen verschillen van die voor de globalisaties en de gemiddelde ratio's. De voorwaarden die moeten vervuld zijn opdat de berekening van de ratio zou uitgevoerd worden, zijn in de tabel 5.2.5 vermeld.

- e. Enkele ratio's hebben inhoudelijk geen zin voor bepaalde sectoren. In zulke gevallen wordt in de ratiotabellen een sterretje ("*") vermeld op de plaats waar de kwartielen worden opgegeven.
- f. Behalve de eerder vermelde gevallen wordt de waarde van bepaalde ratio's niet berekend omwille van de volgende redenen:

Reden van niet-berekening van de ratiowaarde	Vermelding
Het aantal significante waarden is onvoldoende voor de groepering	n.s. (niet-significant)
Noemer nul of afwezig en/of teller nul of afwezig	onb. (onbepaald)
Waarde (ver) boven de normale waarde	n.v. (niet-voorstelbaar)

Een onderneming die tijdens het boekjaar niet heeft geïnvesteerd, zal dus voor de ratio's "Aanschaffingen materiële vaste activa/ Toegevoegde waarde" en "Aanschaffingen materiële vaste activa/ Materiële vaste activa op het einde van het vorige boekjaar" als waarde "onbepaald" meekrijgen die niet tussenkomt bij de berekening van de spreiding voor deze ratio's. De berekening van de spreidingswaarden is dus in het voorbeeld enkel bepaald door de ondernemingen die tijdens het beschouwde boekjaar geïnvesteerd hebben. Het aantal ondernemingen dat niet heeft geïnvesteerd, kan worden afgeleid uit de vergelijking van het aantal ondernemingen dat in de globalisatiestatistiek is vermeld voor de rubriek 20/58 "Balanstotaal" enerzijds en het aantal ondernemingen dat eveneens in de globalisatiestatistiek is vermeld voor de investeringsrubrieken 8169, 8229 en 8299 uit de staat van de materiële vaste activa anderzijds.

5.2.5 Definitie van de ratio's voor ondernemingen

	Codes die voorkomen in het	
	volledig model	verkort model
A. EXPLOITATIE		
1. BRUTOVERKOOPMARGE		
<u>Voorwaarde voor het berekenen van de ratio</u>		
De omzet moet ingevuld zijn	(verplichte vermelding)	70 > 0
Teller		
Bedrijfswinst (-verlies)	+ 9901	+ 9901
Afschrijvingen, waardeverminderingen en voorzieningen voor risico's en kosten	+ 630 + 631/4 + 635/7	+ 630 + 631/4 + 635/7
Noemer		
Omzet	+ 70	+ 70
Andere bedrijfsopbrengsten	+ 74	n.b.
Exploitatiesubsidies en vanwege de overheid ontvangen compenserende bedragen	- 740	n.b.
Ratio = T/N * 100		
2. NETTOVERKOOPMARGE		
<u>Voorwaarde voor het berekenen van de ratio</u>		
De omzet moet ingevuld zijn	(verplichte vermelding)	70 > 0
Teller		
Bedrijfswinst (-verlies)	+ 9901	+ 9901
Door de overheid toegekende kapitaalsubsidies, aangerekend op het resultaat	+ 9125	+ 9125
Noemer		
Dezelfde als voor ratio 1		
Ratio = T/N * 100		
3. TOEGEVOEGDE WAARDE / BEDRIJFSOPBRENGSTEN		
<u>Voorwaarde voor het berekenen van de ratio</u>		
De rubriek "Handelsgoederen, grond- en hulpstoffen, diensten en diverse goederen" moet ingevuld zijn	(verplichte vermelding)	60/61 > 0
Teller (bruto toegevoegde waarde)		
Bedrijfsopbrengsten	+ 70/74	
Exploitatiesubsidies en vanwege de overheid ontvangen compenserende bedragen	- 740	
Handelsgoederen, grond- en hulpstoffen	- 60	
Diensten en diverse goederen	- 61	
Raming van de bruto toegevoegde waarde: Brutomarge		+ 9900

	Codes die voorkomen in het	
	volledig model	verkort model
Noemer Bedrijfsopbrengsten Exploitatiesubsidies en vanwege de overheid ontvangen compenserende bedragen Raming van de bedrijfsopbrengsten: Brutomarge Handelsgoederen, grond- en hulpstoffen; diensten en diverse goederen Ratio = T/N * 100	+ 70/74 - 740	+ 9900 + 60/61
4. TOEGEVOEGDE WAARDE PER PERSONEELSLID		
<u>Voorwaarden voor het berekenen van de ratio</u>		
De duur van het boekjaar moet gelijk zijn aan 12 maanden ¹¹	12 maanden	12 maanden
Het gemiddeld personeelsbestand berekend in voltijdse equivalenten moet groter zijn dan nul	9087 > 0	9087 > 0
Teller Dezelfde als voor ratio 3 Noemer Gemiddeld personeelsbestand berekend in voltijdse equivalenten Ratio = T/N (EUR)	9087	9087
5. TOEGEVOEGDE WAARDE / BRUTO MATERIËLE VASTE ACTIVA		
<u>Voorwaarde voor het berekenen van de ratio</u>		
De duur van het boekjaar moet gelijk zijn aan 12 maanden (a)	12 maanden	12 maanden
Teller Dezelfde als voor ratio 3 Noemer Rekenkundig gemiddelde van de aanschaffingswaarde van de materiële vaste activa: - per einde van het vorige boekjaar - per einde van het boekjaar Ratio = T/N * 200	+ 8199P ¹² + 8199 ¹³	+ 8199P + 8199

¹¹ Deze voorwaarde geldt voor de berekening van de spreidingsmaat, maar niet voor de ratio die berekend wordt op basis van de geglobaliseerde bedragen.

¹² 8199P = 8191P tot 8196P.

¹³ 8199 = 8191 tot 8196.

	Codes die voorkomen in het	
	volledig model	verkort model
6. AANDEEL VAN DE PERSONEELSKOSTEN IN DE TOEGEVOEGDE WAARDE		
<u>Voorwaarden voor het berekenen van de ratio</u> De rubriek "Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen" moet positief zijn De noemer moet positief zijn ¹⁴	62 > 0 (9800-740) > 0	62 > 0 9800 > 0
Teller Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen Voorzieningen voor pensioenen: nettotoevoegingen of nettobestedingen en -terugnemingen	+ 62 + 635	+ 62 n.b.
Noemer Identiek met de teller van ratio 3		
Ratio = T/N * 100		
7. AANDEEL VAN DE AFSCHRIJVINGEN, WAARDE-VERMINDERINGEN EN VOORZIENINGEN VOOR RISICO'S EN KOSTEN IN DE TOEGEVOEGDE WAARDE		
<u>Voorwaarde voor het berekenen van de ratio</u> De noemer moet positief zijn ¹⁴	(9800-740) > 0	9800 > 0
Teller Afschrijvingen, waardeverminderingen en voorzieningen voor risico's en kosten die deel uitmaken van de bedrijfskosten	+ 630 + 631/4 + 635/7 - 635	+ 630 + 631/4 + 635/7
Noemer Identiek met de teller van ratio 3		
Ratio = T/N * 100		
8. AANDEEL VAN DE KOSTEN VAN DE SCHULDEN IN DE TOEGEVOEGDE WAARDE		
<u>Voorwaarde voor het berekenen van de ratio</u> De noemer moet positief zijn ¹⁴	(9800-740) > 0	9800 > 0
Teller Financiële kosten waarvan: Kosten van de schulden Bedrag van het disconto ten laste van de onderneming bij de verhandeling van de vorderingen	+ 650 + 653	+ 65
Noemer Identiek met de teller van ratio 3		
Ratio = T/N * 100		

¹⁴ Deze voorwaarde geldt voor de berekening van de spreidingsmaat, maar niet voor de ratio die berekend wordt op basis van de geglobaliseerde bedragen.

	Codes die voorkomen in het	
	volledig model	verkort model
B. RENDABILITEIT		
9. NETTORENDABILITEIT VAN HET EIGEN VERMOGEN NA BELASTING		
<u>Voorwaarden voor het berekenen van de ratio</u>		
De duur van het boekjaar moet gelijk zijn aan 12 maanden (a)	12 maanden	12 maanden
De noemer moet positief zijn ¹⁵	10/15 > 0	10/15 > 0
Teller Winst (verlies) van het boekjaar	+ 9904	+ 9904
Noemer Eigen vermogen	+ 10/15	+ 10/15
Ratio = T/N * 100		
10. CASHFLOW / EIGEN VERMOGEN		
<u>Voorwaarden voor het berekenen van de ratio</u>		
De duur van het boekjaar moet gelijk zijn aan 12 maanden (a)	12 maanden	12 maanden
De noemer moet positief zijn ¹⁵	10/15 > 0 ¹⁵	10/15 > 0 ¹⁵
Teller Winst (verlies) van het boekjaar	+ 9904	+ 9904
Afschrijvingen, waardeverminderingen en voorzieningen voor risico's en kosten	+ 630 + 631/4 + 6501 + 635/7 + 651 + 6560 - 6561 + 660 + 661 + 662	+ 631/4 + 635/7 + 656 + 8079 + 8279 + 8475 ^{16 17}
Terugnemingen van afschrijvingen, waardeverminderingen en voorzieningen voor risico's en kosten	- 760 - 761 - 762	- 8089 - 8289 - 8485 ¹⁷
Minderwaarden bij de realisatie van vaste activa	+ 663	n.b.
Door de overheid toegekende kapitaalsubsidies, aangerekend op het resultaat	- 9125	- 9125
Onttrekking aan de uitgestelde belastingen	- 780	- 780
Overboeking naar de uitgestelde belastingen	+ 680	+ 680
Noemer Dezelfde als voor ratio 9		
Ratio = T/N * 100		

¹⁵ Deze voorwaarde geldt voor de berekening van de spreidingsmaat, maar niet voor de ratio die berekend wordt op basis van de geglobaliseerde bedragen.

¹⁶ Afschrijvingen op oprichtingskosten niet inbegrepen.

¹⁷ Aangezien de rubrieken 8475 en 8485 eigen zijn aan verkorte modellen, dienen in geval van volledige modellen de overeenkomstige rubrieken [+ 847(1 tot 3) + 848(1 tot 3) - 860(1 tot 3) - 861(1 tot 3)] in de teller te worden bijgevoegd voor de berekening van de spreiding voor de verkorte en volledige jaarrekeningen samen.

	Codes die voorkomen in het	
	volledig model	verkort model
11. BRUTORENDABILITEIT VAN HET TOTAAL DER ACTIVA, VÓÓR BELASTING EN KOSTEN VAN DE SCHULDEN		
<u>Voorwaarde voor het berekenen van de ratio</u>		
De duur van het boekjaar moet gelijk zijn aan 12 maanden (a)	12 maanden	12 maanden
Teller		
Winst (verlies) van het boekjaar	+ 9904	+ 9904
Financiële kosten		+ 65
waarvan: Kosten van de schulden	+ 650 + 653	
Door de overheid toegekende kapitaal- en interestsubsidies, aangerekend op het resultaat (onder de andere financiële opbrengsten)	- 9125 - 9126	- 9125 - 9126
Afschrijvingen, waardeverminderingen en voorzieningen voor risico's en kosten	+ 630 + 631/4 + 635/7 + 651 + 6560 - 6561 + 660 + 661 + 662	+ 631/4 + 635/7 + 8079 + 8279 + 8475 ¹⁸
Terugnemingen van afschrijvingen, waardeverminderingen en voorzieningen voor risico's en kosten	- 760 - 761 - 762	- 8089 - 8289 - 8485 ¹⁸
Minderwaarden bij de realisatie van vaste activa	+ 663	n.b.
Belastingen op het resultaat (van het boekjaar)	+ 9134	+ 67/77
Onttrekking aan de uitgestelde belastingen	- 780	- 780
Overboeking naar de uitgestelde belastingen	+ 680	+ 680
Noemer		
Totaal der activa	+ 20/58	+ 20/58
Ratio = T/N * 100		
12. NETTORENDABILITEIT VAN HET TOTAAL DER ACTIVA, VÓÓR BELASTING EN KOSTEN VAN DE SCHULDEN		
<u>Voorwaarde voor het berekenen van de ratio</u>		
De duur van het boekjaar moet gelijk zijn aan 12 maanden (a)	12 maanden	12 maanden
Teller		
Winst (verlies) van het boekjaar	+ 9904	+ 9904
Financiële kosten		+ 65
waarvan: Kosten van de schulden	+ 650 + 653	
Door de overheid toegekende interestsubsidies, aangerekend op het resultaat	- 9126	- 9126
Belastingen op het resultaat (van het boekjaar)	+ 9134	+ 67/77
Noemer		
Totaal der activa	+ 20/58	+ 20/58
Ratio = T/N * 100		

¹⁸ Aangezien de rubrieken 8475 en 8485 eigen zijn aan verkorte modellen, dienen in geval van volledige modellen de overeenkomstige rubrieken [+ 847(1 tot 3) + 848(1 tot 3) - 860(1 tot 3) - 861(1 tot 3)] in de teller te worden bijgevoegd voor de berekening van de spreiding voor de verkorte en volledige jaarrekeningen samen.

	Codes die voorkomen in het	
	volledig model	verkort model
C. FINANCIËLE STRUCTUUR		
13. LIQUIDITEIT IN RUIME ZIN		
<u>Voorwaarde voor het berekenen van de ratio</u>		
Geen enkele	-	-
Teller		
Vorraden en bestellingen in uitvoering	+ 3	+ 3
Vorderingen op ten hoogste één jaar	+ 40/41	+ 40/41
Geldbeleggingen	+ 50/53	+ 50/53
Liquide middelen	+ 54/58	+ 54/58
Overlopende rekeningen van het actief	+ 490/1	+ 490/1
Noemer		
Schulden op ten hoogste één jaar	+ 42/48	+ 42/48
Overlopende rekeningen van het passief	+ 492/3	+ 492/3
Ratio = T/N		
14. LIQUIDITEIT IN ENGE ZIN		
<u>Voorwaarde voor het berekenen van de ratio</u>		
Geen enkele	-	-
Teller		
Vorderingen op ten hoogste één jaar	+ 40/41	+ 40/41
Geldbeleggingen	+ 50/53	+ 50/53
Liquide middelen	+ 54/58	+ 54/58
Noemer		
Schulden op ten hoogste één jaar	+ 42/48	+ 42/48
Ratio = T/N		
15. ROTATIE VAN DE VOORRAAD HANDELSGOEDEREN, GROND- EN HULPSTOFFEN		
<u>Voorwaarde voor het berekenen van de ratio</u>		
De duur van het boekjaar moet gelijk zijn aan 12 maanden (a)	12 maanden	n.b.
Teller		
Handelsgoederen, grond- en hulpstoffen (inkopen + afname van de voorraad - toename van de voorraad)	+ 60	n.b.
Noemer		
Grond- en hulpstoffen	+ 30/31	n.b.
Handelsgoederen	+ 34	n.b.
Onroerende goederen bestemd voor verkoop ¹⁹	+ 35	n.b.
Vooruitbetalingen	+ 36	n.b.
Ratio = T/N		

¹⁹ Voor alle sectoren uitgezonderd voor de sector "Bouwnijverheid" en de deelsectoren daarvan.

	Codes die voorkomen in het	
	volledig model	verkort model
16. ROTATIE VAN DE VOORRAAD GOEDEREN IN BEWERKING EN GEREED PRODUCT		
<u>Voorwaarde voor het berekenen van de ratio</u>		
De duur van het boekjaar moet gelijk zijn aan 12 maanden (a)	12 maanden	n.b.
Teller		
Bedrijfskosten	+ 60/64	n.b.
Wijziging in de voorraad goederen in bewerking en gereed product en in de bestellingen in uitvoering	- 71	n.b.
Geproduceerde vaste activa	- 72	n.b.
Exploitatiesubsidies en vanwege de overheid ontvangen compenserende bedragen	- 740	n.b.
Door de overheid toegekende kapitaalsubsidies, aangerekend op het resultaat	- 9125	n.b.
Noemer		
Goederen in bewerking	+ 32	n.b.
Gereed product	+ 33	n.b.
Onroerende goederen bestemd voor verkoop ²⁰	+ 35	n.b.
Bestellingen in uitvoering	+ 37	n.b.
Ratio = T/N		
17. AANTAL DAGEN KLANTENKREDIET		
<u>Voorwaarden voor het berekenen van de ratio</u>		
De duur van het boekjaar moet gelijk zijn aan 12 maanden (b)	12 maanden	12 maanden
De omzet moet opgegeven zijn	(verplichte vermelding)	70 > 0
Teller		
Handelsvorderingen	+ 40	+ 40
De door de onderneming geëndosseerde handelseffecten in omloop	+ 9150	+ 9150
Noemer		
Omzet	+ 70	+ 70
Andere bedrijfsopbrengsten	+ 74	n.b.
Exploitatiesubsidies en vanwege de overheid ontvangen compenserende bedragen	- 740	n.b.
De belasting over de toegevoegde waarde, in rekening gebracht tijdens het boekjaar door de onderneming	+ 9146	n.b.
Ratio = T/N * 365 dagen		

²⁰ Enkel voor de sector "Bouwnijverheid" en de deelsectoren daarvan.

	Codes die voorkomen in het	
	volledig model	verkort model
18. AANTAL DAGEN LEVERANCIERSKREDIET		
<u>Voorwaarden voor het berekenen van de ratio</u>		
De duur van het boekjaar moet gelijk zijn aan 12 maanden (b)	12 maanden	12 maanden
De rubriek "Handelsgoederen, grond- en hulpstoffen, diensten en diverse goederen" moet ingevuld zijn	(verplichte vermelding)	60/61 > 0
Teller		
Handelsschulden	+ 44	+ 44
Noemer		
Inkopen van handelsgoederen, grond- en hulpstoffen	+ 600/8	
Handelsgoederen, grond- en hulpstoffen; diensten en diverse goederen		+ 60/61
Diensten en diverse goederen	+ 61	
De belasting over de toegevoegde waarde, in rekening gebracht tijdens het boekjaar aan de onderneming (aftrekbaar)	+ 9145	n.b.
Ratio = T/N * 365 dagen		
19. SOLVABILITEIT		
<u>Voorwaarde voor het berekenen van de ratio</u>		
Geen enkele	-	-
Teller		
Eigen vermogen	+ 10/15	+ 10/15
Noemer		
Totaal der passiva	+ 10/49	+ 10/49
Ratio = T/N * 100		

	Codes die voorkomen in het	
	volledig model	verkort model
D. INVESTERINGEN		
20. BELANG VAN DE AANSCHAFFINGEN VAN MATERIËLE VASTE ACTIVA IN VERGELIJKING MET DE TOEGEVOEGDE WAARDE		
<u>Voorwaarde voor het berekenen van de ratio</u> De noemer moet positief zijn ²¹	(9800-740) > 0	9800 > 0
Teller Tijdens het boekjaar aangeschafte materiële vaste activa (met inbegrip van de geproduceerde vaste activa) Meerwaarden op materiële vaste activa, verworven van derden Afschrijvingen en waardeverminderingen op materiële vaste activa, verworven van derden	+ 8169 ²² + 8229 ²³ - 8299 ²⁴	+ 8169 + 8229 - 8299
Noemer Identiek met de teller van ratio 3		
Ratio = T/N * 100		
21. BELANG VAN DE AANSCHAFFINGEN VAN MATERIËLE VASTE ACTIVA IN VERGELIJKING MET DE MATERIËLE VASTE ACTIVA PER EINDE VAN HET VORIGE BOEKJAAR		
<u>Voorwaarde voor het berekenen van de ratio</u> De duur van het boekjaar moet gelijk zijn aan 12 maanden (a)	12 maanden	12 maanden
Teller Dezelfde als voor ratio 20		
Noemer Aanschaffingswaarde van de materiële vaste activa per einde van het vorige boekjaar Meerwaarden op materiële vaste activa, per einde van het vorige boekjaar Afschrijvingen en waardeverminderingen op materiële vaste activa per einde van het vorige boekjaar	+ 8199P ²⁵ + 8259P ²⁶ - 8329P ²⁷	+ 8199P + 8259P - 8329P
Ratio = T/N * 100		

- (a) Vanaf boekjaar 2011 is deze voorwaarde uitsluitend geldig voor de berekening van de geglobaliseerde waarde van de ratio. Voor het berekenen van de spreidingsmaten wordt, indien het boekjaar verschillend is van 12 maanden, de teller van de ratio gedeeld door het aantal maanden van het boekjaar, vermenigvuldigd met 12.
- (b) Vanaf boekjaar 2011 is deze voorwaarde uitsluitend geldig voor de berekening van de geglobaliseerde waarde van de ratio. Voor het berekenen van de spreidingsmaten wordt, indien het boekjaar verschillend is van 12 maanden, de noemer van de ratio gedeeld door het aantal maanden van het boekjaar, vermenigvuldigd met 12.

²¹ Deze voorwaarde geldt voor de berekening van de spreidingsmaat, maar niet voor de ratio die berekend wordt op basis van de geglobaliseerde bedragen.

²² 8169 = 8161 tot 8166.

²³ 8229 = 8221 tot 8226.

²⁴ 8299 = 8291 tot 8296.

²⁵ 8199P = 8191P tot 8196P.

²⁶ 8259P = 8251P tot 8256P.

²⁷ 8329P = 8321P tot 8326P.

5.3 Gepubliceerde ratio's voor verenigingen en stichtingen

5.3.1 Algemeen

De ratio's die door de Balanscentrale berekend worden op basis van de jaarrekeningen opgesteld volgens het volledig en verkorte model voor verenigingen en stichtingen werden bepaald door een werkgroep met verschillende experts uit de verenigingssector²⁸. Deze ratio's zijn beschikbaar vanaf het boekjaar 2009.

5.3.2 Beperkte representativiteit van de statistieken op basis van de jaarrekeningen van verenigingen en stichtingen

In tegenstelling met de statistieken opgesteld op basis van de jaarrekeningen van de niet-financiële ondernemingen hebben de statistieken opgesteld op basis van de standaardjaarrekeningen van verenigingen en stichtingen een **beperkte representativiteit**.

Eenzijds maken de zowat 90.000 kleine verenigingen en private stichtingen er geen deel van uit, daar ze geen jaarrekening hoeven neer te leggen bij de Balanscentrale.

Anderzijds is ongeveer 10 % van de jaarrekeningen van de grote verenigingen en stichtingen opgesteld volgens een afwijkend model, waardoor deze niet in de door de Balanscentrale berekende statistieken kunnen geïntegreerd worden. Het gaat voornamelijk om de sectoren onderwijs en ziekenhuizen.

Onderstaande tabel, opgesteld op basis van de jaarrekeningen neergelegd door de verenigingen en stichtingen voor boekjaar 2009, geeft een idee van de belangrijkheid van het gebruik van een afwijkend model volgens de activiteitensector

Standaardmodellen			Afwijkende modellen			
Sector (NACE-BEL-codes)	(1) Aantal ver.	(2) Balanstotaal (miljoen EUR)	Aantal ver.	Aantal ver. [% van (1)]	Balanstotaal (miljoen EUR)	Balanstotaal (% van (2))
Geheel van de activiteitensectoren	6.034	36.258	574	10	9.663	27
Landbouw en industrie (01 tot 43)	27	364				
Handel en diensten (45 tot 82)	827	8.863	10	1	665	8
Verblijfsaccommodaties, restaurants en cafés (55 tot 56)	102	373	2	2	5	1
Informatie en communicatie (58 tot 63)	67	360				
Financiële activiteiten en verzekeringen (64 tot 66)	34	1.327	6	18	362	27
Exploitatie van en handel in onroerend goed (68)	71	521				
Vrije beroepen en wetenschappelijke en technische activiteiten (69 tot 75)	182	1.647	1	1	298	18
Administratieve en ondersteunende diensten (77 tot 82)	339	4.441	1	0	1	0

²⁸ Maakten deel uit van de werkgroep: J. Christiaens (UGent), C. Van Wymeersch (FUNDP, Louvain School of Management), S. Verbruggen (Hogeschool-Universiteit Brussel), J.-P. Vincke (IBR), S. Podevin, M. Brees (CBN), F. Khrouz, S. Rompteu (Solvay Business School, ULB), M. Lauwers (Vlaamse Overheid Departement Welzijn Volksgezondheid en Gezin), S. Mertens, M. Marée (ULg), A. Drouguet (Semafor asbl), C. Rigo, M. Vander Donckt, V. Hendrichs, C. Buydens (NBB).

Standaardmodellen			Afwijkende modellen			
Sector (NACE-BEL-codes)	(1) Aantal ver.	(2) Balanstotaal (miljoen EUR)	Aantal ver.	Aantal ver. [% van (1)]	Balanstotaal (miljoen EUR)	Balanstotaal [% van (2)]
Openbaar bestuur (84)	76	1.817	7	9	590	32
Onderwijs (85)	817	3.803	360	44	2.497	66
Gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening (86 tot 88)	2.444	13.680	130	5	5.725	42
Menselijke gezondheidszorg (86)	372	6.152	64	17	5.316	86
Ziekenhuizen (861)	68	5.082	60	88	5.265	104
Maatschappelijke dienstverlening (87 tot 88)	2.072	7.527	66	3	408	5
Maatschappelijke dienstverlening met huisvesting (87)	1.001	4.793	34	3	331	7
Maatschappelijke dienstverlening zonder huisvesting (88)	1.071	2.734	32	3	77	3
Kunst, amusement en ontspanning (90 tot 93)	524	1.185	4	2	3	0
Creatieve activiteiten, kunst en amusement (90)	225	387				
Bibliotheken, archieven, musea en overige culturele activiteiten (91)	110	415				
Sport, ontspanning en recreatie (92 tot 93)	189	383	2	1	2	1
Diverse verenigingen (94)	1.220	6.152	2	0	1	0

De jaarrekeningen van de verenigingen en stichtingen **weerspiegelen** slechts **gedeeltelijk** hun activiteiten; immers, wat financieel niet meetbaar is (zoals het vrijwilligerswerk, gratis ter beschikking van de vereniging gesteld materieel, de giften in natura, ...), wordt er niet in vermeld.

Bovendien blijkt het **boeken van de subsidies** binnen de non-profitsector verre van uniform te gebeuren. Dit is een gevolg van het ontbreken in het algemeen rekeningenstelsel voor verenigingen en in de jaarrekeningmodellen die daarop gebaseerd zijn, van een specifieke rubriek voor de exploitatie- of werkingssubsidies. Dit maakt dat subsidies in de praktijk niet alleen zijn opgenomen in de rubriek "*Lidgeld, schenkingen, legaten en subsidies*" (rubriek 73), maar ook geboekt kunnen zijn als *Omzet* (rubriek 70), *Andere bedrijfsopbrengsten* (rubriek 74) of *Kapitaal- en intrestsubsidies* (rubriek 736).

Verder vormen de verenigingen en private stichtingen inzake activiteiten een zeer **heterogene** populatie. Sommige zijn quasi-ondernemingen (bijvoorbeeld: de sociale secretariaten en de controle-organismen), terwijl andere werkelijk zonder winstoogmerk opereren. De interpretatie van de statistieken zal dus met de nodige voorzichtigheid moeten gebeuren, rekening houdend met de bijzonderheden van de sector.

5.3.3 Ratio's die voor de verenigingen en stichtingen berekend worden

De gepubliceerde ratio's van verenigingen en stichtingen worden, net zoals voor de ondernemingen, in vier groepen ingedeeld, naargelang ze betrekking hebben op:

- **de exploitatie**
- **de rendabiliteit**
- **de financiële structuur**
- **de investeringen.**

Een vijfde groep is hieraan toegevoegd:

- **bijzondere ratio's voor de non-profitsector.**

In het totaal worden voor de jaarrekeningen opgesteld volgens een standaardmodel voor verenigingen 22 ratio's berekend.

Exploitatie

1. Brutomarge op bedrijfsopbrengsten (%)
2. Resultaat uit de gewone bedrijfsuitoefening op de bedrijfs- en financiële opbrengsten (%)
3. Toegevoegde waarde op bedrijfsopbrengsten (%)
4. Toegevoegde waarde per personeelslid (in EUR)
5. Aandeel van de personeelskosten in de toegevoegde waarde (%)
6. Aandeel van de afschrijvingen, waardeverminderingen en voorzieningen in de toegevoegde waarde (%)
7. Aandeel van de financiële kosten in de toegevoegde waarde (%)

Rendabiliteit

8. Rendabiliteit van de totale opbrengsten (%)
9. Netto-rendabiliteit van het totaal der activa vóór
 - a. kosten van schulden (%) (*enkel voor de volledige modellen*)
 - b. financiële kosten (%) (*enkel voor de verkorte modellen*)
10. Aandeel van de totale schulden gedekt door de cashflow (%)

Bijzondere ratio's voor de non-profitsector

11. Aandeel van de lidgelden, schenkingen, legaten en subsidies in het totaal der bedrijfsopbrengsten (%)
12. Aandeel van de personeelskosten gedekt door de lidgelden, schenkingen, legaten en subsidies (%)

Financiële structuur

13. Liquiditeit in ruime zin
14. Liquiditeit in enge zin
15. Solvabiliteit verbeterd voor vaste activa die niet in volle eigendom zijn van de vereniging (%)
16. Aandeel van de materiële vaste activa die in volle eigendom zijn van de vereniging (%)
17. Permanent vermogen op uitgebreide vaste activa (%)
18. Aandeel van de kapitaalsubsidies in het eigen vermogen (%)
19. Aantal dagen debiteurenkrediet
20. Aantal dagen leverancierskrediet

Investerings

21. Aanschaffingen van materiële vaste activa / Materiële vaste activa per einde vorig boekjaar (%)
22. Afschrijvingsgraad van de immateriële en materiële vaste activa (%)

Brutomarge op bedrijfsopbrengsten (ratio 1)²⁹

Het bedrijfsresultaat op het einde van het boekjaar, gecorrigeerd met de niet-kaskosten, wordt vergeleken met de bedrijfsopbrengsten, bestaande uit de omzet, andere bedrijfsopbrengsten en lidgelden, schenkingen, legaten en subsidies.

Met deze ratio vergewist men zich van de operationele efficiëntie van de vereniging, gaat men na of de vereniging financieel in evenwicht is voor wat haar zuiver operationele activiteiten betreft, zonder rekening te houden met de financiële resultaten en de uitzonderlijke elementen.

Resultaat uit de gewone bedrijfsuitoefening op de bedrijfs- en financiële opbrengsten (ratio 2)

Hier wordt het resultaat uit de gewone bedrijfsuitoefening, d.w.z. het bedrijfsresultaat aangevuld met het financieel resultaat, vergeleken met het totaal van de bedrijfsopbrengsten en de financiële opbrengsten.

Deze ratio toont of de vereniging financieel in evenwicht is als ook rekening wordt gehouden met de financiële resultaten.

Toegevoegde waarde (ratio's 3 tot 7)

De toegevoegde waarde is de waarde die de vereniging, door middel van haar productiefactoren, toevoegt aan de waarde van de verbruikte goederen en diensten.

Ze komt overeen met het verschil tussen de **bedrijfsopbrengsten** (met inbegrip van de lidgelden, schenkingen, legaten en subsidies) en de **kosten van de handelsgoederen, grond- en hulpstoffen, diensten en diverse goederen**.

Door de toegevoegde waarde te vergelijken met bepaalde gegevens uit de jaarrekening meet men:

- de algemene efficiëntie van de verenigingen en de ingezette middelen; dit is de bedoeling van de ratio toegevoegde waarde per personeelslid (uitgedrukt in voltijdse equivalenten) (ratio 4)
- de mate waarin de activiteit van de vereniging inkomsten genereert: de toegevoegde waarde in percent van de bedrijfsopbrengsten (ratio 3)
- het relatief belang van de personeelskosten (ratio 5), de niet-kaskosten (afschrijvingen, waardeverminderingen en voorzieningen voor risico's en kosten) (ratio 6) en de financiële kosten (ratio 7).

De ratio's *Toegevoegde waarde per personeelslid* en *Aandeel van de personeelskosten in de toegevoegde waarde* worden niet berekend voor de verenigingen die geen werknemers of geen personeelskosten vermeld hebben.

Rendabiliteit van de totale opbrengsten of van het totaal der activa (ratio's 8 en 9)

De vereniging zal er niet naar streven om deze ratiowaarde te maximaliseren, maar wel een financieel evenwicht te bereiken. Een ratiowaarde van nul voor de ratio *Rendabiliteit van de totale opbrengsten* betekent dat de vereniging over voldoende middelen beschikte om haar activiteiten te financieren, ongeacht of deze middelen afkomstig waren van de afnemers van geleverde goederen en diensten, dan wel van subsidies verlenende instanties en organismen.

De rendabiliteit van het totaal der activa meet de rendabiliteit van het geheel van de middelen die in de vereniging zijn geïnvesteerd.

²⁹ Naar de ratio's wordt verwezen met het volgnummer waarmee ze voorkomen in de lijst van de ratio's op pagina 43 en onder punt 5.3.6 "Definitie van de ratio's voor verenigingen en stichtingen".

Cashflow / Totale schulden (ratio 10)

De cashflow meet de bruto zelffinancieringscapaciteit van de vereniging, m.a.w. haar vermogen liquiditeiten te genereren die haar voortbestaan verzekeren.

De ratio geeft weer hoeveel procent van het vreemd kapitaal door de cashflow terugbetaald zou kunnen worden, en dus wat de terugbetalingscapaciteit is van de vereniging. Een hoge waarde wijst op de mogelijkheid om een hogere schuldgraad aan te kunnen, of op het bestaan van een veiligheidsmarge in het geval van een eventuele verslechtering van de cashflow.

De notie cashflow die hier gebruikt wordt voor het berekenen van de ratio is **verkregen door "optelling"**. Ze stemt overeen met het resultaat van het boekjaar, verhoogd met de nettokosten die geen aanleiding geven tot kaskosten (de toevoegingen van afschrijvingen, van waardeverminderingen, van voorzieningen, enz.). Ze kan eveneens **door "aftrekking"** bekomen worden. In dat geval vormt ze het verschil tussen:

- enerzijds, de opbrengsten die onmiddellijke of uitgestelde ontvangsten genereren, met name: de bedrijfsopbrengsten (met inbegrip van geproduceerde vaste activa en de lidgelden, schenkingen, legaten en subsidies), de financiële opbrengsten, de meerwaarden bij de realisatie van vaste activa, andere uitzonderlijke opbrengsten, en
- anderzijds, de geboekte kaskosten tijdens het boekjaar, met name: de kosten van handelsgoederen, grond- en hulpstoffen, diensten en diverse goederen, de bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen, de andere bedrijfskosten, de kosten van schulden, de andere financiële kosten en de andere uitzonderlijke kosten.

Aandeel van de lidgelden, schenkingen, legaten en subsidies in het totaal der bedrijfsopbrengsten (ratio 11) en aandeel van de personeelskosten gedekt door de lidgelden, schenkingen, legaten en subsidies (ratio 12).

Deze voor de non-profitsector bijzondere ratio's tonen in welke mate de vereniging voor haar werking afhangt van deze bijzondere bron van bedrijfsopbrengsten. De eventuele volatiliteit van deze inkomstenbron (bvb. door de afschaffing/vermindering van een belangrijke subsidie) kan een bedreiging vormen voor de werking van de vereniging.

Liquiditeitsratio's (ratio's 13 et 14)

De liquiditeitsratio's vormen een indicator voor de capaciteit van de vereniging om op korte termijn haar financiële verplichtingen na te komen aan de hand van haar beschikbare en gemakkelijk te realiseren middelen

Net zoals voor de ondernemingen onderscheiden we de liquiditeitsratio "in ruime zin", ook 'current ratio' genoemd, van de liquiditeit "in enge zin", ook "quick ratio" of "acid test" genoemd.

De **liquiditeit in ruime zin** is een eerste evaluatie van de liquiditeitsgraad van de vereniging. Ze vergelijkt het totaal van de realiseerbare en beschikbare middelen (voorraden en bestellingen in uitvoering, vorderingen op ten hoogste één jaar, geldbeleggingen, liquide middelen en overlopende rekeningen van het actief) met de passiva op korte termijn (schulden op ten hoogste één jaar, overlopende rekeningen van het passief).

De **liquiditeit in enge zin** houdt geen rekening met de voorraden en bestellingen in uitvoering (die moeilijk realiseerbaar zijn op korte termijn), en met de overlopende rekeningen. Deze laatste hebben immers een duidelijk heterogeen karakter (op het actief bevatten ze zowel over te dragen kosten als verworven opbrengsten, op het passief omvatten ze zowel toe te rekenen kosten als over te dragen opbrengsten).

Een ratiowaarde gelijk aan of groter dan 1 betekent dat de vereniging over voldoende activa beschikt die op korte termijn kunnen worden gemobiliseerd teneinde de vervaldagen te respecteren. Hoe groter de ratio, hoe groter de veiligheidsmarge van de vlottende activa ten overstaan van de verplichtingen op korte termijn.

Solvabiliteit verbeterd voor vaste activa die niet in volle eigendom zijn van de vereniging (ratio 15) en aandeel van de vaste materiële activa die in volle eigendom zijn van de vereniging (ratio 16)

De solvabiliteitsratio meet de financiële onafhankelijkheid van de vereniging: hoe hoger de ratio, hoe minder de vereniging afhangt van middelen aangebracht door derden.

Hij wordt berekend als de verhouding van het eigen vermogen van de vereniging tot het balanstotaal, na aftrek, zowel in de teller als in de noemer, van de materiële vaste activa die niet in volle eigendom zijn van de vereniging. De vereniging kan immers niet vrij beschikken over deze activa omwille van opgelegde beperkingen (verbod om te verkopen, gratis toegang voor het publiek, verbod om verbouwingswerken te laten uitvoeren, ...).

Een waarde voor de ratio "Aandeel van de vaste materiële activa die in volle eigendom zijn van de vereniging" (in het totaal van de vaste activa van de vereniging) kleiner dan 100 % kan een relatief zwakke solvabiliteitsratio helpen verklaren.

Permanent vermogen op uitgebreide vaste activa (ratio 17)

In zekere zin gaat het om de uitdrukking van het nettobedrijfskapitaal³⁰ in de vorm van een ratio. Een ratiowaarde groter dan of gelijk aan 100 % betekent dat het nettobedrijfskapitaal positief is, en bijgevolg dat het geheel van de vaste activa gefinancierd is met permanent vermogen (= eigen vermogen, voorzieningen en schulden op lange termijn).

Een ratiowaarde kleiner dan 100 % betekent dat een deel van de vaste activa gefinancierd is met schulden op korte termijn, wat risico's inhoudt, aangezien het niet of minder zeker is dat de financiering op korte termijn kan worden voortgezet.

Aandeel van de kapitaalsubsidies in het eigen vermogen (ratio 18)

Kapitaalsubsidies kunnen afkomstig zijn van zowel overheden (lokaal, regionaal, federaal en internationaal) als van andere instellingen, ondernemingen, andere verenigingen of particulieren. Het kan gaan om geldelijke subsidies om vaste activa te financieren, maar ook om subsidies in natura, als een vorm van vaste activa die op duurzame wijze bestemd worden voor de werking van de vereniging. Subsidies zijn een kenmerk van de verenigingen en blijken ruimer dan wat geldt voor de ondernemingen.

Deze ratio laat toe het belang in te schatten van dit soort van subsidies in het totaal aan eigen middelen waarover de vereniging beschikt.

De kapitaalsubsidies waarvan hier sprake omvatten niet de kapitaalsubsidies die betrekking hebben op vaste activa met een onbepaalde levensduur, welke rechtstreeks in het fonds van de vereniging geboekt moeten worden, zonder toepassing van de door de Commissie voor Boekhoudkundige Normen aanbevolen gespreide verwerking via de resultatenrekening.

Aantal dagen toegestaan krediet (debiteurenkrediet) en verkregen krediet (leverancierskrediet) (ratio's 19 en 20)

Deze ratio's worden enkel berekend voor de verenigingen die aankoop/verkoop-verrichtingen van goederen en diensten hebben en hun omzet in hun jaarrekening vermelden. Ze geven:

- enerzijds, het gemiddeld aantal dagen tussen het ontstaan van exploitatievorderingen en de betaling ervan door de debiteuren (aantal dagen debiteurenkrediet³¹)

³⁰ Het nettobedrijfskapitaal komt overeen met het verschil tussen de vlottende activa in beperkte zin en vreemd vermogen op korte termijn.

³¹ Terwijl voor een onderneming het "aantal dagen klantenkrediet" wordt berekend, wordt voor een vereniging de voorkeur gegeven aan het "aantal dagen debiteurenkrediet", waarbij met "debiteuren" niet enkel klanten, maar ook subsidies verlenende entiteiten worden bedoeld, terwijl bepaalde verenigingen de ontvangen exploitatiesubsidies boeken als omzet.

- anderzijds, het gemiddeld aantal dagen tussen het ontstaan van exploitatieschulden en de betaling ervan (aantal dagen leverancierskrediet).

Zij moeten met voorzichtigheid worden geïnterpreteerd, omdat hun berekening gesteund is op de vergelijking van een "flow" (het bedrag van de tijdens het boekjaar gerealiseerde verkopen of gedane inkopen van handelsgoederen, grond- en hulpstoffen en van diensten en diverse goederen) en een "stock" (de per einde boekjaar uitstaande handelsvorderingen en -schulden). Het is evident dat de toestand per einde boekjaar niet noodzakelijk representatief is voor het dagelijks gemiddelde van het boekjaar.

De gemiddelde betalingstermijn van de debiteuren vormt een goede indicatie voor de liquiditeit van de "handels"-vorderingen op korte termijn. Een lange betalingstermijn van de leveranciers zal met de nodige voorzichtigheid dienen geïnterpreteerd te worden: het kan evengoed een teken van vertrouwen zijn vanwege de leveranciers als van moeilijkheden bij het respecteren van de opgelegde betalingstermijnen.

Aanschaffingen van materiële vaste activa / Materiële vaste activa per einde vorig boekjaar (ratio 21)

Deze ratio toont de investeringsinspanningen van de vereniging tijdens het boekjaar, ten opzichte van de aanschaffings-waarde van de materiële activa op het einde van het vorige boekjaar.

Afschrijvingsgraad van de immateriële en materiële vaste activa (ratio 22)

Deze ratio is een graad voor de staat van veroudering van de vaste activa waarover de vereniging beschikt. Een ratiowaarde die 100 % benadert is een teken dat belangrijke investeringen nodig zijn voor de voortzetting van de activiteiten van de vereniging.

5.3.4 Gemiddelde ratio's en spreiding van ratio's in kwartielen

Wanneer de financiële **ratio's worden berekend op basis van de geglobaliseerde bedragen** voor een sector, brengen zij de graad van rendabiliteit, liquiditeit en solvabiliteit van die sector tot uiting. Het is evenwel niet duidelijk of de bekomen gemiddelde ratiowaarden kenmerkend zijn voor het merendeel van de verenigingen die van de populatie deel uitmaken, dan wel in belangrijke mate bepaald worden door één of meer grote verenigingen. Vandaar het belang om spreidingen in kwartielen en decielen te berekenen.

Een **spreiding in kwartielen** is voor elke ratio het resultaat van de volgende bewerkingen: berekening van de ratiowaarde voor elke vereniging, rangschikking van de bekomen ratiowaarden in stijgende orde en bepaling van drie referentiewaarden, Q_1 , Q_2 en Q_3 , die zodanig worden gekozen dat

- 75 % van de verenigingen een ratiowaarde hebben die groter is dan of gelijk is aan Q_1
- 50 % van de verenigingen een ratiowaarde hebben die groter is dan of gelijk is aan Q_2
- 25 % van de verenigingen een ratiowaarde hebben die groter is dan of gelijk is aan Q_3 .

Voor iedere ratio en elke sectorale groepering verdelen de waarden Q_1 , Q_2 en Q_3 de groep van verenigingen dus in vier opeenvolgende subgroepen, die elk bestaan uit 25 % van het totaal aantal verenigingen die deel uitmaken van de berekeningen. Deze waarden vormen referentiewaarden voor een vereniging die zich in haar sector wil situeren.

Ook het aantal verenigingen waarvoor een ratiowaarde bestaat die deel uitmaakt van de berekening van de spreiding wordt vermeld.

5.3.5 Methodologische opmerkingen

- a. De gedetailleerde definitie van elke ratio wordt gegeven in punt 5.3.6 hierna. Naast de benaming van de rubrieken die voor hun berekening van belang zijn, wordt de code vermeld waarmee deze rubrieken voorkomen in de standaardmodellen die de Nationale Bank uitgeeft.
- b. De definitie van de ratio's die worden berekend voor de verkorte jaarrekeningen is niet altijd identiek met die van de overeenkomstige ratio's welke op basis van de gegevens van de volledige modellen worden berekend.

Ook krijgen ratio's die voor het totaal der volledige en verkorte modellen worden berekend, om technische redenen dezelfde inhoud als de ratio's die voor de verkorte modellen gelden.

Daar in het verkorte model het onderscheid tussen "Kosten van schulden" en "Andere financiële kosten" niet gegeven wordt, moet bij de berekening van de ratio m.b.t. de rendabiliteit van het totaal der activa vóór kosten van schulden voor wat betreft de verkorte jaarrekeningen, alsook de verkorte en volledige samen, het totaal van de financiële kosten genomen worden.

Deze voor de verkorte en volledige jaarrekeningmodellen samen berekende ratio dient niettemin met voorzichtigheid te worden geïnterpreteerd, omwille van het belang dat de "andere financiële kosten" hebben voor de volledige modellen.

- c. De verenigingen die van de mogelijkheid gebruik maken om een verkorte jaarrekening neer te leggen zijn niet verplicht hun omzet of het bedrag van de verbruikte handelsgoederen en grond- en hulpstoffen en aangekochte diensten en diverse goederen ten laste van het boekjaar te vermelden.

De hierna volgende ratio's, waarvoor deze facultatieve rubrieken tussenkomen, hebben dan ook enkel betrekking op de verenigingen die deze gegevens hebben vermeld:

- brutomarge op bedrijfsopbrengsten
 - resultaat uit de gewone bedrijfsuitoefening op de bedrijfs- en financiële opbrengsten
 - toegevoegde waarde op bedrijfsopbrengsten
 - rendabiliteit van de totale opbrengsten
 - aantal dagen debiteurenkrediet
 - aantal dagen leverancierskrediet.
- d. Opdat de resultaten hun betekenis zouden behouden, werden sommige **verenigingen uit bepaalde ratioberekeningen geweerd**:
 - voor de ratio's waarbij de verhouding wordt gemaakt tussen één of meerdere rubrieken uit de resultatenrekening en één of meerdere rubrieken uit de balans: de verenigingen met een boekjaar verschillend van 12 maanden
 - voor de ratio's die rekening houden met het personeel (personeelskosten of tewerkgesteld personeel) en de toegevoegde waarde: de verenigingen die geen personeelskosten of tewerkgesteld personeel hebben vermeld.
 - e. Behalve in voorvermelde gevallen wordt de waarde van bepaalde ratio's evenmin berekend als zich het volgende voordoet:

Reden van niet-berekening van de ratiowaarde	Vermelding
Het aantal significante waarden is onvoldoende voor de groepering	n.s. (niet-significant)
Noemer nul of afwezig en/of teller nul of afwezig	onb. (onbepaald)
Waarde (ver) boven de normale waarde	n.v. (niet-voorstelbaar)

5.3.6 Definitie van de ratio's voor verenigingen en stichtingen

	Codes die voorkomen in het	
	volledig model	verkort model
A. EXPLOITATIE		
1. BRUTOMARGE OP BEDRIJFSOPBRENGSTEN (%)		
<u>Voorwaarde voor het berekenen van de ratio</u> De noemer moet positief zijn	70/74 > 0	70/74 > 0
Teller Bedrijfswinst (-verlies) Afschrijvingen, waardeverminderingen en voorzieningen voor risico's en kosten	+ 9901 + 630 + 631/4 + 635/8	+ 9901 + 630 + 631/4 + 635/8
Noemer Bedrijfsopbrengsten	+ 70/74	+ 70/74
Ratio = T/N * 100		
2. RESULTAAT UIT DE GEWONE BEDRIJFSUITOEFENING OP DE BEDRIJFS- EN FINANCIËLE OPBRENGSTEN (%)		
<u>Voorwaarde voor het berekenen van de ratio</u> De noemer moet positief zijn	70/74 + 75 > 0	70/74 > 0
Teller Winst (Verlies) uit de gewone bedrijfsuitoefening	+ 9902	+ 9902
Noemer Bedrijfsopbrengsten Financiële opbrengsten	+70/74 +75	+70/74 +75
Ratio = T/N * 100		
3. TOEGEVOEGDE WAARDE / BEDRIJFSOPBRENGSTEN (%)		
<u>Voorwaarde voor het berekenen van de ratio</u> De noemer moet positief zijn	70/74 > 0	70/74 > 0
Teller (bruto toegevoegde waarde = interne rubriek) Bedrijfsopbrengsten Handelsgoederen, grond- en hulpstoffen Diensten en diverse goederen Raming van de bruto toegevoegde waarde: Brutomarge	(9800 =) + 70/74 - 60 - 61	(9800 =) + 9900
Noemer Bedrijfsopbrengsten	+70/74	+70/74
Ratio = T/N * 100		

	Codes die voorkomen in het	
	volledig model	verkort model
4. TOEGEVOEGDE WAARDE PER PERSONEELSLID (EUR)		
<u>Voorwaarden voor het berekenen van de ratio</u>		
De duur van het boekjaar moet gelijk zijn aan 12 maanden	12 maanden	12 maanden
De toegevoegde waarde moet positief zijn	9800 > 0	9800 > 0
Het gemiddeld personeelsbestand berekend in voltijdse equivalenten moet groter zijn dan nul	9087 > 0	9087 > 0
Teller		
Bruto toegevoegde waarde	+ 9800	+ 9800
Noemer		
Gemiddeld personeelsbestand berekend in voltijdse equivalenten	+ 9087	+ 9087
Ratio = T/N (EUR)		
5. AANDEEL VAN DE PERSONEELSKOSTEN IN DE TOEGEVOEGDE WAARDE (%)		
<u>Voorwaarden voor het berekenen van de ratio</u>		
De noemer moet positief zijn	9800 > 0	9800 > 0
De post "Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen" moet positief zijn	62 > 0	62 > 0
Teller		
Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen	+ 62	+ 62
Voorzieningen voor pensioenen: nettotoevoegingen of nettobestedingen en -terugnemingen	+ 635	n.b.
Noemer		
Bruto toegevoegde waarde	+ 9800	+ 9800
Ratio = T/N * 100		
6. AANDEEL VAN DE AFSCHRIJVINGEN, WAARDEVERMINDERINGEN EN VOORZIENINGEN IN DE TOEGEVOEGDE WAARDE (%)		
<u>Voorwaarde voor het berekenen van de ratio</u>		
De noemer moet positief zijn	9800 > 0	9800 > 0
Teller		
Toevoegingen van bovenvermelde kosten ten laste van de exploitatierekening	+ 630 + 631/4 + 635/8 - 635	+ 630 + 631/4 + 635/8
Noemer		
Bruto toegevoegde waarde	+ 9800	+ 9800
Ratio = T/N * 100		

	Codes die voorkomen in het	
	volledig model	verkort model
7. AANDEEL VAN DE FINANCIËLE KOSTEN IN DE TOEGEVOEGDE WAARDE (%)		
<u>Voorwaarde voor het berekenen van de ratio</u>		
De noemer moet positief zijn	9800 > 0	9800 > 0
Teller		
Financiële kosten	+ 65	+ 65
Noemer		
Bruto toegevoegde waarde	+ 9800	+ 9800
Ratio = T/N * 100		
B. RENDABILITEIT		
8. RENDABILITEIT VAN DE TOTALE OPBRENGSTEN (%)		
<u>Voorwaarde voor het berekenen van de ratio</u>		
De noemer moet positief zijn	70/74 + 75 + 76 > 0	70/74 > 0
Teller		
Winst (verlies) van het boekjaar	+ 9904	+ 9904
Noemer		
Bedrijfsopbrengsten	+ 70/74	+ 70/74
Financiële opbrengsten	+ 75	+ 75
Uitzonderlijke opbrengsten	+ 76	+ 76
Ratio = T/N * 100		
9. NETTORENDABILITEIT VAN HET TOTAAL DER ACTIVA VOOR KOSTEN VAN SCHULDEN (%)		
<u>Voorwaarden voor het berekenen van de ratio</u>		
De duur van het boekjaar moet gelijk zijn aan 12 maanden	12 maanden	12 maanden
De noemer moet positief zijn	20/58 > 0	20/58 > 0
Teller		
Winst (Verlies) van het boekjaar	+ 9904	+ 9904
Financiële kosten		+ 65
waarvan: kosten van schulden	+ 650 + 653	
Noemer		
Bruto toegevoegde waarde	+ 20/58	+ 20/58
Ratio = T/N * 100		

	Codes die voorkomen in het	
	volledig model	verkort model
10.AANDEEL VAN DE TOTALE SCHULDEN GEDEKT DOOR DE CASHFLOW (%)		
<u>Voorwaarden voor het berekenen van de ratio</u>		
De duur van het boekjaar moet gelijk zijn aan 12 maanden De noemer moet positief zijn	12 maanden 17/49 > 0	12 maanden 17/49 > 0
Teller Winst (Verlies) van het boekjaar Afschrijvingen, waardeverminderingen en voorzieningen voor risico's en kosten Terugnemingen van afschrijvingen, waardeverminderingen en voorzieningen voor risico's en kosten Minderwaarden op gerealiseerde vaste activa	+ 9904 + 630 + 631/4 + 6501 + 635/8 + 651 + 6560 - 6561 + 660 + 661 + 662 -760 -761 -762 + 663	+ 9904 + 631/4 + 635/8 + 656 + 8079 + 8279 + 8475 -08089 - 8289 - 8485 n.b.
Noemer Totale schulden	+ 17/49	+ 17/49
Ratio = T/N * 100		
C. SPECIFIEK VOOR DE NON-PROFITSECTOR		
11.AANDEEL VAN DE LIDGELDEN, SCHENKINGEN, LEGATEN EN SUBSIDIES IN HET TOTAAL DER BEDRIJFSOPBRENGSTEN (%)		
<u>Voorwaarde voor het berekenen van de ratio</u>		
De noemer moet positief zijn	70/74 > 0	70/74 > 0
Teller Lidgelden, schenkingen, legaten en subsidies	+ 73	+ 73
Noemer Bedrijfsopbrengsten	+ 70/74	+ 70/74
Ratio = T/N * 100		
12.AANDEEL VAN DE PERSONEELSKOSTEN GEDEKT DOOR DE LIDGELDEN, SCHENKINGEN, LEGATEN EN SUBSIDIES (%)		
<u>Voorwaarde voor het berekenen van de ratio</u>		
De noemer moet positief zijn	62 > 0	62 > 0
Teller Lidgelden, schenkingen, legaten en subsidies	+ 73	+ 73
Noemer Personeelskosten	+ 62	+ 62
Ratio = T/N * 100		

	Codes die voorkomen in het	
	volledig model	verkort model
D. FINANCIËLE STRUCTUUR		
13. LIQUIDITEIT IN RUIME ZIN		
<u>Voorwaarde voor het berekenen van de ratio</u> De noemer moet positief zijn	$42/48 + 492/3 > 0$	$42/48 + 492/3 > 0$
Teller Vorraden en bestellingen in uitvoering Vorderingen op ten hoogste één jaar Geldbeleggingen Liquide middelen Overlopende rekeningen van het actief	+ 3 + 40/41 + 50/53 + 54/58 + 490/1	+ 3 + 40/41 + 50/53 + 54/58 + 490/1
Noemer Schulden op ten hoogste één jaar Overlopende rekeningen van het passief	+ 42/48 + 492/3	+ 42/48 + 492/3
Ratio = T/N		
14. LIQUIDITEIT IN ENGE ZIN		
<u>Voorwaarde voor het berekenen van de ratio</u> De noemer moet positief zijn	$42/48 > 0$	$42/48 > 0$
Teller Vorderingen op ten hoogste één jaar Geldbeleggingen Liquide middelen	+ 40/41 + 50/53 + 54/58	+ 40/41 + 50/53 + 54/58
Noemer Schulden op ten hoogste één jaar	+ 42/48	+ 42/48
Ratio = T/N		
15. SOLVABILITEIT VERBETERD VOOR VASTE ACTIVA DIE NIET IN VOLLE EIGENDOM ZIJN VAN DE VERENIGING (%)		
<u>Voorwaarde voor het berekenen van de ratio</u> De noemer moet positief zijn	$10/49 - 22/92 - 232 - 242 - 262 > 0$	$10/49 - 22/92 - 232 - 242 - 262 > 0$
Teller Eigen vermogen Materiële vaste activa die niet in volle eigendom zijn van de vereniging	+ 10/15 - (22/92 + 232 + 242 + 262)	+ 10/15 - (22/92 + 232 + 242 + 262)
Noemer Totaal van de passiva	+ 10/49	+ 10/49
Materiële vaste activa die niet in volle eigendom zijn van de vereniging	- (22/92 + 232 + 242 + 262)	- (22/92 + 232 + 242 + 262)
Ratio = T/N * 100		

	Codes die voorkomen in het	
	volledig model	verkort model
16.AANDEEL VAN DE MATERIELE VASTE ACTIVA DIE IN VOLLE EIGENDOM ZIJN VAN DE VERENIGING (%)		
<u>Voorwaarde voor het berekenen van de ratio</u>		
De noemer moet positief zijn	22/27 > 0	22/27 > 0
Teller		
Materiële vaste activa	+ 22/27	+ 22/27
Materiële vaste activa die niet in volle eigendom zijn van de vereniging	- (22/92 + 232 + 242 + 262)	- (22/92 + 232 + 242 + 262)
Noemer		
Materiële vaste activa	+ 22/27	+ 22/27
Ratio = T/N * 100		
17.Permanent Vermogen op uitgebreide vaste activa (%)		
<u>Voorwaarde voor het berekenen van de ratio</u>		
De noemer moet positief zijn	20/28 + 29 > 0	20/28 + 29 > 0
Teller		
Eigen vermogen	+ 10/15	+ 10/15
Voorzieningen	+ 16	+ 16
Schulden op meer dan één jaar	+ 17	+ 17
Noemer		
Vaste activa	+ 20/28	+ 20/28
Vorderingen op meer dan één jaar	+ 29	+29
Ratio = T/N * 100		
18.AANDEEL VAN DE KAPITAALSUBSIDIES IN HET EIGEN VERMOGEN (%)		
<u>Voorwaarde voor het berekenen van de ratio</u>		
De noemer moet positief zijn	10/15 > 0	10/15 > 0
Teller		
Kapitaalsubsidies	+15	+ 15
Noemer		
Eigen vermogen	+ 10/15	+ 10/15
Ratio = T/N * 100		

	Codes die voorkomen in het	
	volledig model	verkort model
19. AANTAL DAGEN DEBITEURENKREDIET (%)		
<u>Voorwaarden voor het berekenen van de ratio</u>		
De duur van het boekjaar moet gelijk zijn aan 12 maanden	12 maanden	12 maanden
Het omzetcijfer moet ingevuld en positief zijn	70 > 0	70 > 0
Teller		
Handelsvorderingen	+ 40	+ 40
Door de vereniging geëndosseerde handelseffecten in omloop	+ 9150	+ 9150
Noemer		
Omzet	+ 70	+ 70
Andere bedrijfsopbrengsten	+ 74	n.b.
Door de vereniging in rekening gebrachte belasting op de toegevoegde waarde	+ 9146	n.b.
Ratio = T/N *365 dagen		
20. AANTAL DAGEN LEVERANCIERSKREDIET (%)		
<u>Voorwaarden voor het berekenen van de ratio</u>		
De duur van het boekjaar moet gelijk zijn aan 12 maanden	12 maanden	12 maanden
De noemer moet positief zijn	600/8 + 61 + 91/45 > 0	60/61 > 0
Teller		
Handelsschulden	+ 44	+ 44
Noemer		
Aankopen van handelsgoederen, grond- en hulpstoffen	+ 600/8	
Handelsgoederen, grond- en hulpstoffen, diensten en diverse goederen		+ 60/61
Diensten en diverse goederen	+ 61	
Aan de vereniging in rekening gebrachte belasting op de toegevoegde waarde (aftrekbaar)	+ 9145	n.b.
Ratio = T/N * 365 dagen		

	Codes die voorkomen in het	
	volledig model	verkort model
E. INVESTERINGEN		
21. AANSCHAFFINGEN VAN MATERIELE VASTE ACTIVA / MATERIELE VASTE ACTIVA PER EINDE VORIG BOEKJAAR (%)		
<u>Voorwaarden voor het berekenen van de ratio</u>		
De noemer moet positief zijn	8199P + 8259 P - 8329P > 0	8199P + 8259 P - 8329P > 0
De duur van het boekjaar moet gelijk zijn aan 12 maanden	12 maanden	12 maanden
Teller		
Tijdens het boekjaar aangeschafte materiële vaste activa	+ 8169 ³²	+ 8169
Meerwaarden op materiële vaste activa verworven van derden	+ 8229 ³³	+ 8229
Afschrijvingen en waardeverminderingen op materiële vaste activa, verworven van derden	- 8299 ³⁴	- 8299
Noemer		
Aanschaffingswaarde van de materiële vaste activa per einde vorig boekjaar	+ 8199P ³⁵	+ 8199P
Meerwaarden op materiële vaste activa per einde vorig boekjaar	+ 8259P ³⁶	+ 8259P
Afschrijvingen en waardeverminderingen op materiële vaste activa per einde vorig boekjaar	- 8329P ³⁷	- 8329P
Ratio = T/N * 100		
22. AFSCHRIJVINGSGRAAD VAN DE IMMATERIELE EN MATERIELE VASTE ACTIVA (%)		
<u>Voorwaarde voor het berekenen van de ratio</u>		
De noemer moet positief zijn	8059 + 8199 > 0	8059 + 8199 > 0
Teller		
Afschrijvingen en waardeverminderingen op immateriële vaste activa	+ 8129 ³⁸	+ 8129
Afschrijvingen en waardeverminderingen op materiële vaste activa	+ 8329 ³⁹	+ 8329
Noemer		
Aanschaffingswaarde van de immateriële vaste activa	+ 8059 ⁴⁰	+ 8059
Aanschaffingswaarde van de materiële vaste activa	+ 8199 ⁴¹	+ 8199
Ratio = T/N * 100		

³² 8169 = 8161 tot 8166

³³ 8229 = 8221 tot 8226

³⁴ 8299 = 8291 tot 8296

³⁵ 8199P = 8191P tot 8196P

³⁶ 8259P = 8251P tot 8256P

³⁷ 8329P = 8321P tot 8326P

³⁸ 8129 = 8121 tot 8124

³⁹ 8329 = 8321 tot 8326

⁴⁰ 8059 = 8051 tot 8054

⁴¹ 8199 = 8191 tot 8196

6. Leveringswijzen en prijzen van de statistieken

De door de Balanscentrale gepubliceerde statistieken zijn online beschikbaar op de website van de Nationale Bank, op cd-rom of in de vorm van papieren kopijen.

6.1 Online op de website van de Nationale Bank van België

De statistieken met betrekking tot de zes laatste afgesloten boekjaren kunnen gratis online geconsulteerd worden op de website van de Nationale Bank, op het adres <http://www.nbb.be> > Balanscentrale > Producten Balanscentrale > Statistieken online, op cd-rom of op papier.

6.2 Op cd-rom

Elke jaarlijkse editie van de cd-rom "Statistieken" van de Balanscentrale bevat het geheel van de statistieken van de vijf laatste beschikbare boekjaren. De prijs per editie bedraagt 25 EUR, btw inbegrepen.

De eerste editie van de cd-rom "Statistieken" omvat de statistieken van de boekjaren 1994 tot 1997. De laatste editie van de cd-rom "Statistieken" omvat de statistieken van de boekjaren 2008 tot 2012.

De statistieken van de boekjaren

- 1994 tot 2001 zijn opgesteld volgens de NACE REV. 1.0 (NACE-BEL) - nomenclatuur
- 2002 tot 2006 zijn opgesteld volgens de NACE REV. 1.1 (NACE-BEL 2003) - nomenclatuur
- 2007 tot 2012 zijn opgesteld volgens de NACE REV. 2.0 (NACE-BEL 2008) - nomenclatuur.

De lijst met de beschikbare sectoren op de laatste editie van de cd-rom is in bijlage weergegeven met hun samenstelling volgens de NACE-BEL 2008 - nomenclatuur.

6.3 Op papier

Voor de boekjaren 1994 tot 2012

Voor een vanop één van de edities van de cd-rom "Statistieken" gemaakte papieren kopij bedraagt de prijs (btw inbegrepen), **per boekjaar en per sector**:

- 1,45 EUR voor de ratio's; deze prijs geldt per type jaarrekeningmodel (volledig of verkort model afzonderlijk of de beide modellen samen)
- 9,08 EUR voor het geheel van de statistieken op basis van de jaarrekeningen van de ondernemingen en de verenigingen (globalisaties, ratio's en, tot 2007, tabellen van middelen en bestedingen)
- 1,45 EUR voor de statistieken betreffende de sociale balansen, ongeacht het model (vanaf 1996).

Voor de boekjaren 1984 tot 1993

De prijs (btw inbegrepen, maar zonder eventuele verzendingskosten) van deze statistieken, bezorgd onder de vorm van fotokopies, bedraagt 0,30 EUR **per blad**; de klant kan alles of een deel van de beschikbare informatie bestellen.

7. Bijlagen

7.1 BIJLAGE 1 - Sectorale groeperingen waarvoor de statistieken beschikbaar zijn

7.1.1 Statistieken op basis van de jaarrekeningen van ondernemingen en de sociale balansen

Code	Omschrijving	NACE-BEL 2008 Code	Aantal in 2012 opgenomen jaarrekeningen van ondernemingen		Aantal in 2012 opgenomen sociale balansen	
			volledig	verkort	volledig	verkort
PU 200	TOTAAL VAN DE NIET-FINANCIËLE ONDERNEMINGEN	0 tot 6 - (64 + 65) + 7 - (75) + 80 tot 82 + 855 + 9 - (94 + 98 + 99)	20.798	319.475	15.938	128.505
PU 210	LANDBOUW, JACHT, BOSBOUW EN VISSERIJ	01 + 02 + 03	109	5.252	72	2.060
DE 01	Landbouw, jacht en aanverwante diensten	01	96	4.682	67	1.818
DE 02	Bosbouw, bosexploitatie en aanverwante diensten	02	7*	435	3*	171
DE 05	Visserij en het kweken van vis en schaal- en schelpdieren	03	6*	135	2*	71
PU 220	ENERGIE- EN WATERHUISHOUDING	05 + 06 + 091 + 0721 + 19 + 2446 + 38222 + 35 + 36	244	323	90	31
DE 23	Vervaardiging van cokes, geraffineerde aardolieproducten en splijt- en kweekstoffen	19 + 2446 + 38222	29	19	20	4*
PU 2201	PRODUCTIE EN DISTRIBUTIE VAN ELEKTRICITEIT, GAS, STOOM EN WARM WATER	35	192	275	58	19
PU 2202	WATERLEIDINGSBEDRIJVEN (WINNING, ZUIVERING EN DISTRIBUTIE VAN WATER)	36	18	22	12	8*
PU 2211	PETROLEUMRAFFINADERIJEN, GROOT- EN KLEINHANDEL IN PETROLEUMPRODUCTEN	473 + 4671 + 47781	210	1.814	164	954
PU 230	PRODUCTIE VAN INTERMEDIAIRE GOEDEREN (BEHALVE ENERGIE- EN WATERHUISHOUDING EN AUTO-INDUSTRIE)	07 + 08 + 106 + 109 + 131 tot 133 + 16 + 17 + 201 tot 203 + 205 + 206 + 22 tot 24 + 255 tot 259 + 2712 + 2732 + 272 + 274 + 279 + 261+ 383	1.725	6.317	1.543	3.880
DE 14	Overige winning van delfstoffen	08	61	136	41	67
DE 27	Metallurgie	24	87	143	75	77

* Voor de sectoren met een aantal opgenomen jaarrekeningen of sociale balansen kleiner dan 11 zijn de betreffende statistieken niet beschikbaar.

Code	Omschrijving	NACE-BEL 2008 Code	Aantal in 2012 opgenomen jaarrekeningen van ondernemingen		Aantal in 2012 opgenomen sociale balansen	
			volledig	verkort	volledig	verkort
DE 37	Recuperatie van recycleerbaar afval	383	112	334	98	196
PU 2301	RUBBER- EN PLASTIEKVERWERKENDE INDUSTRIE	22	215	469	194	320
DE 252	Vervaardiging van producten in kunststof	222	187	406	168	278
PU 2302	NIJVERHEID VAN DE NIET-METAALHOUDENDE MINERALEN	23	282	943	252	614
DE 261	Glasindustrie	231	45	95	42	56
DE 262A	Vervaardiging van keramische producten	234 + 2331	3*	34	2*	17
DE 265A	Betonindustrie	235 + 236	171	276	152	193
DE 267	Bewerken van natuursteen	237	18	476	16	324
PU 2303	IJZER- EN STAALINDUSTRIE	241	17	19	16	4*
PU 2304	PRODUCTIE EN EERSTE VERWERKING VAN NON-FERRO METALEN	244	24	24	21	9*
PU 2311	WINNING EN VERWERKING VAN NIET-ENERGETISCHE MINERALEN, CHEMISCHE INDUSTRIE	07 + 08 + 099 + 20 + 21 + 23 + 241 tot 244	736	1.616	638	944
PU 2312	CHEMISCHE INDUSTRIE	20 + 21	326	448	290	227
DE 241	Vervaardiging van chemische basisproducten	201	141	91	121	41
DE 243	Vervaardiging van verf, vernis en drukinkt	203	32	67	30	40
DE 244	Farmaceutische nijverheid	21	52	90	47	38
DE 245	Vervaardiging van wasmiddelen en cosmetische artikelen	204	27	121	25	62
PU 2313	METAALVERWERKENDE NIJVERHEID	(24 - 244) + 25 + (26 - 268) + 27 + 28 + 29 + 30 + 325 + 332 + 3311	1.171	6.843	1.046	4.068
PU 240	AUTO-INDUSTRIE	29	81	144	76	80
PU 250	PRODUCTIE VAN UITRUSTINGSGOEDEREN (BEHALVE AUTO-INDUSTRIE)	251 tot 254 + 28 + 262 + 263 + 265 + 2711 + 301 tot 303 + 325 + 332	633	3.635	552	2.098
DE 30	Vervaardiging van kantoorcomputers en computers	262 + 2823	11	57	10*	13

* Voor de sectoren met een aantal opgenomen jaarrekeningen of sociale balansen kleiner dan 11 zijn de betreffende statistieken niet beschikbaar.

Code	Omschrijving	NACE-BEL 2008 Code	Aantal in 2012 opgenomen jaarrekeningen van ondernemingen		Aantal in 2012 opgenomen sociale balansen	
			volledig	verkort	volledig	verkort
PU 2511	METAALVERWERKENDE, FIJNMECHANISCHE EN OPTISCHE INDUSTRIE	245 + 25 +(26 - 268) + 27 + 28 + 29 + 30 + 325 + 332 + 3311	1.131	6.793	1.013	4.045
DE 28	Vervaardiging van producten van metaal	25	477	3.922	433	2.518
DE 2811	Vervaardiging van metalen constructiewerken	2511	91	814	82	439
DE 2812	Vervaardiging van metalen ramen, deuren, wanden	2512	59	616	51	444
DE 285	Oppervlaktebehandeling en bekleding van metaal	256	139	1.553	129	1.053
DE 29	Vervaardiging van machines, apparaten en werktuigen	28	274	961	242	559
DE 32	Vervaardiging van audio-, video- en telecommunicatieapparatuur	261 + 263 + 264	50	164	44	65
DE 33	Vervaardiging van medische apparatuur, van precisie- en optische instrumenten en van uurwerken	265 tot 267 + 325 + 332	63	791	56	400
DE 35	Vervaardiging van overige transportmiddelen	30	40	100	28	47
DE 9611	Vervaardiging van informaticaproducten en van elektronische en optische producten	26	87	329	77	135
DE 9612	Vervaardiging van computers, randapparatuur en elektronische onderdelen	261 + 262	35	125	30	44
PU 260	PRODUCTIE VAN DUURZAME CONSUMPTIEGOEDEREN (BEHALVE AUTO-INDUSTRIE)	264 + 2652 + 267 + 275 + 309 + 31 + 321 + 322	144	1.515	136	799
PU 2611	ELEKTROTECHNISCHE INDUSTRIE, FABRIEKEN VAN BUREAUMACHINES EN MACHINES VOOR INFORMATIEVERWERKING	182 + 262 tot 264 + 27 + 2823 + 2931	125	624	115	248
DE 31	Vervaardiging van elektrische machines en apparaten	263 + 27 + 2931	111	454	102	227
PU 270	VERVAARDIGING VAN VOEDINGS- EN GENOTMIDDELEN (BEHALVE ZETMEEL EN VOEDERS VOOR DIEREN)	10 - 106 - 109 + 11 + 12	518	3.080	470	2.226
DE 151A	Vlees- en visnijverheid	101 + 102	137	413	126	257
DE 155	Zuivelnijverheid	105	46	145	41	83
DE 153A	Nijverheid van oliën en plantaardige producten	103 + 104 + 106	95	148	85	83
DE 158A	Vervaardiging van brood, banketbakkerswerk, beschuit en koekjes	1071 + 1072	70	1.800	64	1.434

Code	Omschrijving	NACE-BEL 2008 Code	Aantal in 2012 opgenomen jaarrekeningen van ondernemingen		Aantal in 2012 opgenomen sociale balansen	
			volledig	verkort	volledig	verkort
DE 159	Vervaardiging van dranken	11	54	172	49	84
DE 16	Vervaardiging van tabaksproducten	12	13	13	12	10*
PU 280	PRODUCTIE VAN NIET-DUURZAME CONSUMPTIEGOEDEREN (MET UITZONDERING VAN VOEDINGS- EN GENOTMIDDELEN)	139 + 14 + 15 + 18 + 204 + 21 + 3213 + 323 + 324 + 329 + 581 + 59203	533	4.789	462	2.056
PU 2801	TEXTIELNIJVERHEID	13	182	724	159	402
DE 171A	Bewerken, spinnen, weven van textiel en textielveredeling	131 + 132 + 133	75	279	67	141
DE 174	Confectie (behalve kleding)	1392	33	241	30	153
DE 175	Vervaardiging van overige textielproducten	139 - 1392	74	202	62	108
PU 2802	LEDER-, SCHOEN- EN KLEDINGNIJVERHEID	14 + 15	43	561	37	293
DE 18	Vervaardiging van kleding en bontnijverheid	14	38	489	32	257
DE 182	Vervaardiging van kleding (behalve kleding van leder)	141 - 1411	36	420	30	225
DE 19	Ledernijverheid en vervaardiging van schoeisel	15 + 1411	5*	85	5*	40
PU 2803	HOUTINDUSTRIE, FABRIEKEN VAN HOUTEN MEUBELEN	16 + 31 + 3291	226	1.936	208	1.129
DE 20	Houtindustrie en vervaardiging van artikelen van hout, kurk en riet	16	118	853	106	483
DE 201	Zagen van hout en industriële voorbereiding	161	37	219	28	141
DE 203	Vervaardiging van schrijn- en timmerwerk	1623	35	410	34	218
DE 202A	Overige werken van hout	1621 + 1622 + 1624 + 1629	46	223	44	124
DE 361A	Vervaardiging van meubels	31 + 3291	108	1.083	102	646
PU 2811	PAPIER- EN PAPIERWARENINDUSTRIE, GRAFISCHE NIJVERHEID, UITGEVERIJEN	17 + 18 + 581	357	3.271	323	1.386
DE 21	Papier- en kartonnijverheid	17	88	158	85	110
DE 22	Uitgeverijen, drukkerijen en reproductie	18 + 581 + 59203	283	3.324	243	1.302
DE 221	Uitgeverijen	581 + 59203	135	1.026	107	310

* Voor de sectoren met een aantal opgenomen jaarrekeningen of sociale balansen kleiner dan 11 zijn de betreffende statistieken niet beschikbaar.

Code	Omschrijving	NACE-BEL 2008 Code	Aantal in 2012 opgenomen jaarrekeningen van ondernemingen		Aantal in 2012 opgenomen sociale balansen	
			volledig	verkort	volledig	verkort
DE 222	Drukkerijen en aanverwante diensten	181	148	2.219	136	990
PU 2850	ANDERE VERWERKENDE INDUSTRIEËN	10 tot 18 + 22 + 31 + 32 + 581 + 59203	1.709	11.492	1.538	6.376
DE 15	Vervaardiging van voedingsmiddelen en dranken	10 + 11	600	3.230	547	2.309
DE 36	Vervaardiging van meubels, overige industrie	31 + 32	167	2.160	155	1.147
DE 362	Bewerking van edelstenen en vervaardiging van juwelen	3211 + 3212	17	261	16	99
DE 363A	Vervaardiging van ontspanningsartikelen, overige industrie	3213 + 322 + 323 + 324 + 329	21	292	18	120
PU 2860	REPARATIE EN INSTALLATIE VAN MACHINES EN APPARATEN	33	77	786	71	373
PU 290	GEHEEL VAN DE VERWERKENDE INDUSTRIE	07 + 08 + 1 + 2 + 30 tot 33 + 383	3.575	19.106	3.199	11.154
PU 300	BOUWNIJVERHEID	41 tot 43	1.800	44.280	1.193	22.313
DE 452	Burgerlijke en utiliteitsbouw; weg- en waterbouw	412 + 42 + 439	800	15.984	656	8.946
DE 4521	Algemene bouwkundige en civieltechnische werken	412 + 4213 + 422	492	8.530	382	4.706
DE 4522	Dakbedekking en bouw van dakconstructies	4391	32	2.541	29	1.810
DE 453	Bouwinstallatie	432	253	11.075	232	5.827
DE 4531	Elektrische installatie	4321	128	5.161	122	2.683
DE 4533	Loodgieterswerk	4322	84	5.054	76	2.801
DE 454	Afwerking van gebouwen	433	147	11.503	138	6.307
DE 4542	Schrijnwerk	4332	93	5.342	88	3.080
DE 4543	Vloerafwerking en wandbekleding	4333	13	1.707	11	877
DE 4544	Schilderen en glaszetten	4334	29	2.128	28	1.276
PU 310	HANDEL EN REPARATIE VAN AUTO'S EN CONSUMPTIEARTIKELEN	45 tot 47	6.500	75.405	5.726	37.235
DE 50	Verkoop en reparatie van auto's en motorrijwielen, verkoop van motorbrandstoffen	45 + 473	927	11.242	838	5.905
DE 501	Handel in auto's	451	542	4.327	495	2.026
DE 502	Onderhoud en reparatie van auto's	452	188	4.078	168	2.324
DE 503	Handel in onderdelen en accessoires van auto's	453	136	1.364	127	760

Code	Omschrijving	NACE-BEL 2008 Code	Aantal in 2012 opgenomen jaarrekeningen van ondernemingen		Aantal in 2012 opgenomen sociale balansen	
			volledig	verkort	volledig	verkort
DE 51	Groothandel en handelsbemiddeling	46	4.386	28.475	3.826	11.731
DE 511	Handelsbemiddeling	461	196	5.159	126	738
DE 52	Kleinhandel (behalve auto's en motorrijwielen)	47 - 473	1.187	35.688	1.062	19.599
PU 3101	GROOTHANDEL	46 - 461	4.190	23.316	3.700	10.993
DE 512	Groothandel in landbouwproducten en levende dieren	462	124	1.291	108	492
DE 513	Groothandel in voedings- en genotmiddelen	463	619	3.985	513	1.912
DE 514	Groothandel in huishoudelijke artikelen	464	992	6.986	904	3.011
DE 514A	Groothandel in textiel, kleding en schoeisel	4641 + 4642	167	1.768	146	694
DE 514B	Groothandel in meubelen en elektrische huishoudelijke apparaten	4643 + 46494	190	1.465	180	588
DE 514C	Groothandel in farmaceutische producten, parfums en cosmetica	4645 + 4646	371	1.151	341	571
DE 514D	Groothandel in overige consumentenartikelen	4644 + 4647 + 4648 + 4649 - 46494	263	2.563	236	1.156
DE 515	Groothandel in intermediaire producten, afval en schroot	467	1.375	4.759	1.185	2.345
DE 515A	Groothandel in brandstoffen, metalen en metaalertsen	4671 + 4672	243	590	203	246
DE 5153	Groothandel in hout, verf, vernis en bouwmaterialen	4673	408	1.982	376	1.128
DE 515B	Groothandel in overige intermediaire producten	4674 + 4675 + 4676	691	1.986	579	876
DE 518	Groothandel in machines, apparaten en toebehoren	465 + 466	996	5.404	925	2.978
DE 518A	Groothandel in kantoor machines en kantoor materieel	4651 + 4665 + 4666	179	1.320	163	560
DE 5187	Groothandel in overige machines voor industrie en handel	4669	650	2.936	610	1.758
DE 519	Overige groothandel	469	84	889	65	255
PU 3102	KLEINHANDEL	47 - 473	1.187	35.688	1.062	19.599
DE 521	Niet-gespecialiseerde kleinhandel	471	214	3.861	189	2.197
DE 5211	Niet-gespecialiseerde kleinhandel in voedings- en genotmiddelen	4711	176	3.612	153	2.045
DE 522	Kleinhandel in voedings- en genotmiddelen in gespecialiseerde winkels	472	59	3.983	52	2.395
DE 523	Kleinhandel in farmaceutische producten, reukwerk en cosmetica	4773 tot 4775	138	4.044	110	2.879
DE 5231	Apotheken	4773	113	3.435	86	2.625
DE 5241	Kleinhandel in textiel	4751	14	800	9	359

Code	Omschrijving	NACE-BEL 2008 Code	Aantal in 2012 opgenomen jaarrekeningen van ondernemingen		Aantal in 2012 opgenomen sociale balansen	
			volledig	verkort	volledig	verkort
DE 5242	Kleinhandel in kleding	4771	192	4.562	179	2.621
DE 5243	Kleinhandel in schoeisel en lederwaren	4772	33	1.170	31	717
DE 5244	Kleinhandel in meubels en artikelen voor wooninrichting	4759	96	2.685	88	1.437
DE 5245	Kleinhandel in elektrische huishoudapparaten, audio- en videoapparatuur	4754 + 4743 + 4763	50	1.342	46	667
DE 5246	Kleinhandel in ijzerwaren en verf	4752	142	1.571	136	1.018
DE 5247	Kleinhandel in boeken, kranten en kantoorbenodigdheden	4761 + 4762	15	1.753	14	837
DE 524A	Overige gespecialiseerde kleinhandel	4741 + 4742 + 4753 + 4764 + 4765 + 47761 + 47762 + 4777 + 4778	183	8.256	165	3.932
DE 525A	Overige kleinhandel	4779 + 478 + 479 + 952	62	2.074	51	684
PU 320	VERBLIJSACCOMMODATIES, RESTAURANTS EN CAFÉS	55 + 56	278	20.434	242	12.674
DE 551A	Hotels en overige accommodaties	551 + 552 + 553 + 559	164	1.874	142	1.087
DE 553A	Restaurants en drankgelegenheden	561 + 563	77	17.176	61	10.782
DE 555	Kantines en catering	562	37	1.347	39	799
PU 330	VERVOER EN TELECOMMUNICATIE	49 tot 53 + 61 + 79	1.716	11.178	1.465	5.714
PU 3301	VERVOER	49 tot 52 + 79	1.614	9.952	1.378	5.307
DE 60	Vervoer te land	49	677	6.813	618	3.777
DE 602	Stadsvervoer en wegvervoer	493 + 494	659	6.790	606	3.773
DE 6024	Goederenvervoer over de weg en verhuisdiensten	494	556	5.429	509	3.050
DE 61	Vervoer over water	50	55	281	30	94
DE 62	Luchtvaart	51	22	158	29	11
DE 63	Vervoerondersteunende activiteiten	52 + 79	860	2.700	701	1.425
DE 633	Reisbureaus en touroperators	79	63	994	64	627
DE 634	Organisatie van het vrachtvervoer	5229	383	862	329	455
PU 3302	POST EN TELECOMMUNICATIE	61 + 53	102	1.226	87	407

Code	Omschrijving	NACE-BEL 2008 Code	Aantal in 2012 opgenomen jaarrekeningen van ondernemingen		Aantal in 2012 opgenomen sociale balansen	
			volledig	verkort	volledig	verkort
PU 340	DIENSTEN AAN ONDERNEMINGEN EN PARTICULIEREN	37 + (38 - 383 - 38222) + 39 + 411 + 582 + 59 + 60 + 62 + 63 + 66 tot 69 + (7- 75 - 79) + 80 tot 82 + 855 + 90 tot 93 + 95 + 96 + 97	6.997	146.720	3.965	37.477
DE 804	Private onderwijsinstellingen (autorijsscholen, volwassenenvorming)	855	28	1.192	57	600
PU 3401	HULPBEDRIJVEN VAN HET BANK- EN VERZEKERINGSWEZEN	66	224	8.249	188	4.298
DE 671	Hulpbedrijven i.v.m. financiële instellingen	661	94	1.879	75	1.150
DE 672	Hulpbedrijven i.v.m. het verzekeringswezen	662	115	6.297	102	3.133
PU 3402	VERHUUR VAN EN HANDEL IN ONROERENDE GOEDEREN	68 + 411 + 811	2.550	36.306	565	4.458
DE 701	Activiteit in onroerend goed voor eigen rekening	411 + 681	784	6.978	133	628
DE 702	Verhuur van eigen onroerend goed	682	1.252	17.308	339	1.662
DE 703	Beheer van onroerend goed voor rekening van derden	683 + 811	378	8.001	87	2.100
PU 3403	ZAKELIJKE DIENSTVERLENING, VERHUUR, AFVALWATER- EN AFVALVERZAMELING, STRAATREINIGING	37 tot 39 + 582 + 62 + 631 + 69 tot 74 + 77 + 78 + 80 + 812 + 813 +82 + 951	3.796	87.928	2.824	22.431
DE 71	Verhuur zonder bedieningspersoneel	77	246	2.392	152	767
DE 73	Speur- en ontwikkelingswerk	72	54	396	55	153
DE 74A	Overige zakelijke dienstverlening	69 + 70 + 71 + 73 + 74 + 78 + 80 + 812 + 813 + 82 + 951 - 9511	2.671	71.917	1.904	18.453
DE 7411	Rechtskundige dienstverlening	691	49	5.661	47	2.360
DE 7412	Boekhoudkundige dienstverlening	692	104	7.730	61	3.115
DE 741A	Marktonderzoek- en adviesbureaus	732 + 702	879	30.356	441	3.626
DE 7415	Coördinatiecentra	701	298	789	219	86
DE 742A	Technische dienstverlening	711 + 712	436	10.150	373	2.799
DE 744	Reclamewezen	731	175	3.332	140	955
DE 745	Selectie en terbeschikkingstelling van personeel	78	143	799	143	489

Code	Omschrijving	NACE-BEL 2008 Code	Aantal in 2012 opgenomen jaarrekeningen van ondernemingen		Aantal in 2012 opgenomen sociale balansen	
			volledig	verkort	volledig	verkort
DE 746A	Overige dienstverlening aan bedrijven	80 + 82 + 74	422	8.386	329	2.122
DE 7481	Fotografen	742	8*	710	8*	157
DE 747	Industriële reiniging	8122	72	1.201	62	680
DE 90	Afvalwater- en afvalverzameling, straatreiniging	37 + 38 + 39	269	708	223	395
PU 3404	PERSOONLIJKE DIENSTVERLENING, CULTUUR, SPORT EN RECREATIE	59 + 60 + 639 + 90 tot 93 + 952 + 96 + 97	399	13.043	331	5.690
DE 92	Recreatie, cultuur en sport	59 + 60 + 639 + 90 tot 93	325	7.254	269	2.485
DE 921A	Audiovisuele sector en culturele activiteiten	59 + 60 + 90 + 91	201	3.788	171	1.090
DE 926A	Recreatie en sport	92 + 931 + 932	111	3.019	90	1.361
DE 93	Overige diensten	96	63	5.352	54	3.057
DE 930A	Kappen en lichaamsverzorging	9602 + 9604	10*	3.544	9*	2.159
PU 3405	INFORMATIE EN COMMUNICATIE	58 + 59 + 60 + 61 + 62 + 63	1.037	16.403	878	3.719
DE 72	Activiteiten op het gebied van informatica	62 + 631 + 9511 + 582	685	12.859	601	2.863
DE 722	Ontwerpen en programmeren van computerprogramma's	6201 + 582	320	4.087	285	1.357
DE 9601	Telecommunicatie	61	77	511	64	122
DE 9602	Uitgeverijen	58	126	1.047	106	314
DE 9603	Activiteiten in verband met radio, video- en films	59, 60, 639	162	2.389	118	494
DE 9604	Dienstverlenende activiteiten op het gebied van informatica	62, 631	672	12.454	590	2.789
PU 400	GEHEEL VAN DE NIET-FINANCIËLE ONDERNEMINGEN BEHALVE DE COÖRDINATIECENTRA	0 tot 5 + (6 - 64 - 65) + (7 - 701 - 75) + 80 + 81 + 82 + 855 + (9 - 94 - 98 - 99)	20.500	318.686	15.719	128.419

* Voor de sectoren met een aantal opgenomen jaarrekeningen of sociale balansen kleiner dan 11 zijn de betreffende statistieken niet beschikbaar.

Code	Omschrijving	NACE-BEL 2008 Code	Aantal in 2012 opgenomen jaarrekeningen van ondernemingen		Aantal in 2012 opgenomen sociale balansen	
			volledig	verkort	volledig	verkort
PU 405	PORTEFEUILLEMAATSCHAPPIJEN EN MANAGEMENTACTIVITEITEN VAN HOLDINGS	64200	2.179	10.830	768	1.063
PU 410	GEZONDHEIDSZORG EN MAATSCHAPPELIJKE DIENSTVERLENING	86 + 87 + 88 + 75	294	25.110	1.074	7.336
DE 851A	Gezondheidszorg en veterinaire diensten	86 + 75	62	23.183	216	5.458
DE 853	Maatschappelijke dienstverlening	87 + 88	232	927	858	1.878
PU 420	FINANCIËLE INSTELLINGEN	64	0	0	1.020	1.800
PU 425	VERZEKERINGSWEZEN	65	0	0	75	11
PU 450	GEHEEL VAN DE ACTIVITEITENSECTOREN	0 tot 9 - 99	23.628	357.269	18.551	138.764

7.1.2 Statistieken op basis van de jaarrekeningen van verenigingen en de sociale balansen

Code	Omschrijving	NACE-BEL 2008 Code	Aantal in 2012 opgenomen jaarrekeningen van verenigingen		Aantal in 2012 opgenomen sociale balansen	
			volledig	verkort	volledig	verkort
PU 416	GEZONDHEIDSZORG EN MAATSCHAPPELIJKE DIENSTVERLENING	86 + 87 + 88	767	1.869	1.071	7.124
DE 9701	Menselijke gezondheidszorg	86	89	293	213	5.246
DE 8511	Ziekenhuizen	861	0	0	129	46
DE 9702	Praktijken van artsen en tandartsen	862	18	146	26	4.447
DE 9703	Overige menselijke gezondheidszorg	869	27	111	58	748
DE 853	Maatschappelijke dienstverlening	87 + 88	678	1.576	858	1.878
DE 9704	Maatschappelijke dienstverlening met huisvesting	87	436	582	594	907
DE 9705	Instellingen met huisvesting voor personen met een mentale handicap of psychiatrische problemen en voor drugs- en alcoholverslaafden	872	112	199	116	201
DE 9710	Verpleeginstellingen met huisvesting en instellingen met huisvesting voor ouderen en voor personen met een lichamelijke handicap	87101 + 873 + 881	254	205	420	640
DE 9706	Overige maatschappelijke dienstverlening met huisvesting	879	61	224	55	168
DE 88	Maatschappelijke dienstverlening zonder huisvesting	88	242	994	264	971
DE 9708	Kinderdagverblijven, kinderopvang en kleuterscholen	8891	37	204	20	283
DE 88A	Beschutte en sociale werkplaatsen	88995	98	136	112	132
PU 4082	ONDERWIJS	85	285	626	309	804
DE 85A	Kleuter- en lager onderwijs	851 + 852	27	111	27	74
DE 85B	Secundair onderwijs	853	188	105	193	85
DE 85C	Hoger onderwijs en post-secundair niet-hoger onderwijs	854	29	28	28	17
DE 85D	Overig onderwijs	855 + 856	38	365	60	620
PU 409	KUNST, AMUSEMENT EN RECREATIE	90 + 91 + 92 + 93	33	561	151	1.991

Code	Omschrijving	NACE-BEL 2008 Code	Aantal in 2012 opgenomen jaarrekeningen van verenigingen		Aantal in 2012 opgenomen sociale balansen	
			volledig	verkort	volledig	verkort
DE 98A	Creatieve activiteiten, kunst en amusement	90	16	234	46	504
DE 98B	Bibliotheken, archieven, musea en overige culturele activiteiten	91	8*	116	15	126
DE 98C	Sport, ontspanning en recreatie	92 + 93	9*	211	90	1.361
PU 415	DIVERSE VERENIGINGEN	94	120	1.340	117	873
PU 412	Rechten- en belangenverdediging	941 + 942 + 9492	39	346	47	320
DE 417	Religieuze organisaties	9491	12	264	9*	84
DE 417A	Verenigingen op het vlak van jeugdwerk	94991	4*	79	3*	55
DE 417B	Verenigingen en bewegingen voor volwassenen	94992	4*	109	3*	82
DE 417C	Verenigingen op het vlak van ontwikkelingssamenwerking	94995	13	50	12	31
PU 295	LANDBOUW EN INDUSTRIE	0 tot 3 + 41 + 42 + 43	8*	20	4.660	35.756
PU 355	HANDEL EN DIENSTEN	45 + 46 + 47 + 49 + 5 + 6 + 7 + 80 + 81 + 82	128	809	12.097	88.931
PU 320	Verblijfsaccommodaties, restaurants en cafés	55 + 56	13	91	242	12.674
PU3405	Informatie en communicatie	58 tot 63	15	62	878	3.719
DEK	Financiële activiteiten en verzekeringen	64 + 65 + 66	6*	38	1.283	6.109
DEL	Exploitatie van en handel in onroerend goed	68	4*	75	442	3.903
DEM	Vrije beroepen en wetenschappelijke en technische activiteiten	69 tot 75	36	177	1.381	13.942
DEN	Administratieve en ondersteunende diensten	77 tot 82	46	344	808	6.384
DEO	Openbaar bestuur en defensie	84	30	44	75	35
PU 450	GEHEEL VAN DE ACTIVITEITENSECTOREN	0 tot 9 - 99	1.375	5.276	18.551	138.764

* Voor de sectoren met een aantal opgenomen jaarrekeningen of sociale balansen kleiner dan 11 zijn de betreffende statistieken niet beschikbaar.

7.2 BIJLAGE 2 - Lijst van de groeperingen volgens de rechtsvorm

Code	Omschrijving	NACE-BEL 2008 Code	Aantal jaarrekeningen opgenomen in 2012		Aantal sociale balansen opgenomen in 2012	
			volledig	verkort	volledig	verkort
FJV 008	COOPERATIEVE VENNOOTSCHAPPEN MET BEPERKTE AANSPRAKELIJKHEID	-	699	8.197	531	3.497
FJV 014	NAAMLOZE VENNOOTSCHAPPEN	-	17.824	69.786	13.016	29.988
FJV 015	BESLOTEN VENNOOTSCHAPPEN MET BEPERKTE AANSPRAKELIJKHEID	-	4.361	273.206	2.944	100.391
FJV 016	COOPERATIEVE VENNOOTSCHAPPEN	-	11	1.430	8*	338
FJV017	VERENIGINGEN ZONDER WINSTOOGMERK	-	1.365	5.247	1.373	3.664

* Voor de sectoren met een aantal opgenomen jaarrekeningen of sociale balansen kleiner dan 11 zijn de betreffende statistieken niet beschikbaar.